

2012 m. gegužės 4 d., penktadienis

Nr. 18 (986) | Kaina 2,50 Lt

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | K i n a s | F o t o g r a f i j a

2

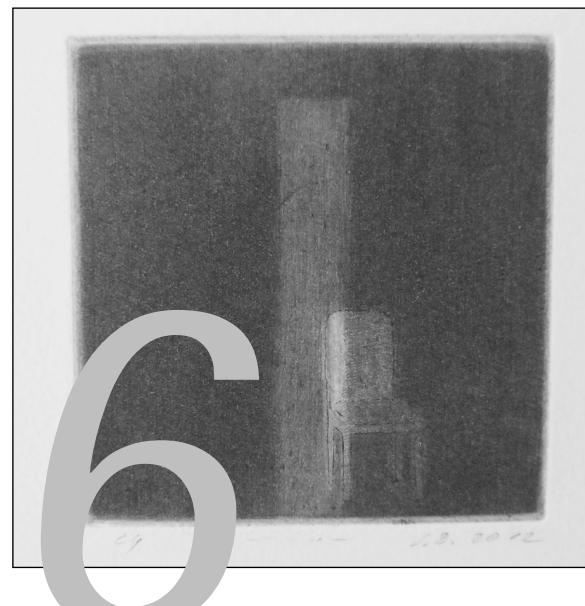
Arménų kompozitorų muzika

4

Premjera Jaunimo teatre

5

„Naujosios dramos akcija '12“

Lidos Dubauskienės paroda „Būsena“

8

Gilberto ir Georgo „Londono paveikslai“

„Moterų dienos“

9

Gdynės kino festivalis

Dainius Liškevičius. Projekto „Muziejus“ fragmentas

T. KAPOČIAUS NUOTR.

Taškų sujungimo perspektyvos

Devynios pastraipos apie Dainiaus Liškevičiaus „Muziejų“
Nacionalinėje dailės galerijoje

Jolanta Marcišauskytė-Jurašienė

Dainiaus Liškevičiaus projektas „Muziejus“ diktuoja impresionistinių rašymų. Iš pradžių galvojau suversti kaltę nostalgijai, tačiau vėliau priėjau išvados, kad kaltas projekto daugiau iškėlė man sutrikimas nežinant, už kurios dalies stvertis, bandant įveikti ir apibrežti parodos kūną. Kad impresionizmas sugultų į dėžutes – punktai. Tačiau, atleiskite, nebūtini ekstraktas.

1. „Muziejus“ išskirtės autonominėmis demonstruojančiam speciale namukė Nacionalinės dailės galerijos fojė. Jo viduje daug daiktų, kuriuos reikia gerai apžiūrėti. Kai kurie pasirodė matyti kitose menininko parodose, tačiau tik atsidūrė vienas kito kontekste pabildos visu pajėgumu, papildydami vienas kito pasakojimus. Galvoda ma apie tuos pasakojimus, prisimi-

nau pernai panašiu laiku galerijoje „Artifex“ rodyta Juliaus Balčikonio „Erdvėlaikl“, kuriamo autentiški daiktai ir vaizdo irasai iš menininko senelio Juozo Balčikonio archyvo irgi buvo įdarbinti atminties ir idėjų nešėjais. Dar vėliau prisiminiau Daiktą iš „Adamsų šeimynėlės“ – vaikščiojančią žmogaus ranką, kuri paprašyta ką nors atnešdavo ar padarydavo. Tokie man pasirodė ir „Muziejuje“ esantys daiktai. Kadai-se jie priklauso nematomam kūnui, kuris vadinosi sovietine epocha. Dabar, virtę iškalbingą autonomiją turinčiais sendaikčiais, jie priklaušo parodos kūnui. (Jų egzistencijai apibūdinti tinka ir heterotopijos bei heterochronijos sąvokos.) Tragiška jų lemčis – sovietinis mikseris „Meteor“, vaikystėje menininko naudotas pieno kokteiliams gaminti, sudėgė patį pirmą kartą jį ijjungus Neprilausomoje Lietuvoje. Bet ir tas plaktuvas, ir vienintelis išlikęs

pėstininkas iš šachmatų dėžutės, ir raginiai akinių rėmeliai vis dar sugebė ką nors atnešti.

2. Sovietmečio būties kultūros tyrimai dabar „ant bangos“. Esama ir Liškevičiaus „Muziejuje“ jai tinkančių artefaktų. Tačiau jų funkcija čia kardinaliai kitokia – ne būti muzealijomis, o jas suvaidinti. Ironija ir savirefleksija lydi kiekvieną daiktą ir kai kada net yra jų buvimo motyvas. Todėl nereikėtų apsigauti ir užkibti ant nostalgijos ir atpažinimo džiaugsmų. Liškevičius dirba su archyvine medžiaga, bet naudodamas kaip medžiagą aktyviai iš ją iškiša, nepasiduoda jų įtigai gai ir praeities tapybiškumui bei poezijai.

3. Standartinės gamybos kėdė iš 7-ojo dešimtmečio ir ją vaizduojantis piešinys, mamos portretas iš tarybinio fotoatelių, stalinė lempa, su-

NUKELTA | 6 PSL.

Rafinuoti prancūziški skambesiai

Smuikininkas Pierre'as Amoyalis ir pianistas Jeanas-Marcas Luisada Filharmonijoje

Aldona Eleonora Radvilaitė

Balandžio 27 d. Lietuvos nacioninės filharmonijos klausytojai turėjo galimybę išgirsti VSĮ „Culture Live“ organizuotą unikalų koncertą, kuriame pirmą kartą drauge muzikavo du labai skirtingų temperamentų bei beveik contrastingomis muzikos pertekimo išraiškos prieinėmis išreiškiantys savo žavėjimąsi atliekamais įvairių stilių kūriniais pasaulyje pripažinti atlikėjai: plačiai mūsų žiniasklaidoje išreklamuotas smuikininkas iš Prancūzijos Pierre'as Amoyalis, dabar gyvenantis Lozanoje (Šveicarija), ir Tunise gimus, portugališko krauso turintis pianistas Jeanas-Marcas Luisada, besidarbujantis Prancūzijoje. Abu menininkai už muzikinę veiklą yra pelnę po kelių garbingus valstybinius Prancūzijos apdovanojimus, o Pierre'as Amoyalis – ir Lozanos miesto apdovanojimą. Šios ryškios meninės individualybės, aukščiausio lygio profesionalai jau yra koncertavę Lietuvoje, yra žinomi mūsų melomamams, todėl buvo smalsu išgirsti, kaip jiems seksis rasti bendrus muzikinius sprendimus.

Pirmoje koncerto dalyje įdomiai buvo atlikti W.A. Mozarto Sonata smuikui ir fortepijonui B-dur, KV 454. Kadangi nebuvu pranešėjo, o

Pierre Amoyal ir Jean-Marc Luisada

A. SVIRSKO NUOTR.

reklaminiame lankstinuke nenurodytas Sonatos dalį skaičius (beje, kaip ir koncerto pabaigoje skambėjusios C. Francko Sonatos smuikui ir fortepijonui A-dur, FWV 8), entuziastinga publika smagiai plojo atlikėjams po kickvienos dalias, nereaguodama į tai, jog artistai susikaupė ruošiasi tėsiniui. Kuo įdomus buvo skirtingu individualybų muzikavimas? Atrodė, tarsi galima stebeti įvairias tos pačios muzikinės me-

džiagos traktavimo galimybes ir pasirinkti labiau patinkančią. Impulsyvus, gyvybingai reaguojantis į menkiausią muzikos detaļą, nuotaiką, skambinantį trapiu, šviesiu, skaidriu garsu, gana taupiai naudojantį dešiniųjų pedalą, Jeanas-Marcas Luisada Mozarto Sonatą skambino aistringai gyvai, perteikė daugybę įvairių nuotaikų, spalvingų tylutelių, lengvučių skambesių. Tuo metu Pierre'as Amoyalis savo vienu geriausiu smui-

kų pasaulyje – A. Stradivariaus „Kochansky“ (1717), kadaise priklausiusiui Rusijos carui Nikolajui II, švelniu gražiu garsu tarsi akompanavo fortepijonui, nenorėdamas trukdyti jo įvairiems skambesiams, muzikavo malonai ramiai.

Pirmą koncerto dalį pianistas užbaigė sudėtingu ir gana retai atlikamu, didelės apimties R. Schumanno kūriniu – „Davidsbundleriu šokiai“ („Davidsbundertanz“, 1837), op. 6. Maksimaliai susikaupe, nepaprastai aktyviai, veržliai ir greitai skambinės sudėtingiausius, persunktus polifoniniais vingiais šokių, J.-M. Luisada poetišką, lėtają muziką traktavo irgi labai įtemptai, kūrybingai, vientisai, perteikė jos grožį, surado įvairių tylių skambesių tembrų bei gilius prasmės. Vos pianistas stabteldavo po įtemptos muzikos srauto, pasipildavo aplodismentai...

Antroje koncerto dalyje skambėjo popularios, publikos mėgstamos pjesės smuikui ir fortepijonui – J. Massenet „Meditacija“ iš operos „Taïs“, F. Kreislero „Meilės kančios“ ir „Vienos kaprizas“ bei C. Francko Sonata smuikui ir fortepijonui. Pjesei ypač ryškiai jautėsi P. Amoyalio atlikimo savybės, kuriomis žavisi klausytojai, – siekimas griežti gražiai, kultūringai, be nereikalin-

go blaškymosi ar įtampos, mėgaujantis nuostabiai sklandžiai sklinančiais ypatingo tembro garsais. Pianistas plastiškai, sinchroniškai akompanavo solistui, savo muzikinėje medžiagoje taikliai iškeldamas pobalsius.

C. Francko Sonatos muzikinius vaizdiniai atlikėjai realizavo panašiai, kiek tai įmanoma, nes smuiko, kaip instrumento, galimybės nepalyginamos su fortepijono išraiškos priemonių ir tembrų įvairove, dinaminės skalės platybe. Tačiau puišius stygino instrumento privalusias – gebėjimas išraiškingai testi ilgas natas, dinamikos prasme jas įvairinti. Besiklausant kokybiskai, mėstriškai atliekamos sonatas, prisiminė kadaise prof. S. Vainiūno, kuris labai mėgo šio autoriaus kūrybą, išsakyta mintis – „tai meilės muzika“, na, o šis jausmas, matyt, leido skirtingu atlikimo mokyklų menininkams panašiai traktuoti jiems artimus rafinuotus prancūziškus skambesių.

Visiškai abiejų muzikų pojūčių susilejimą išgirdome bisui pagrotoje trapioje nedidelėje pjeseje, apie kuria smuikininkas kažką pasakė, tarasi paminėjo savo mokytoją Jaschą Heifetzą, tačiau per entuziastingos publikos surmulį, deja, nepavyko išgirsti.

Armėnų kompozitorų muzika

Koncertas armėnų genocido aukoms atminti

Gedmintė Samsonaitė

Praejudis amžiaus pirmojo pusės pažymėta didžiulių smurto protrūkiu, kurį skausmingai prisimena ir vis dar aprauda daugybė tautų. Kai kurios jų nukentėjo ypač smarkiai, patyrusios genocido – tautos naikinimo – siaubą. Pasaulyje dažniausiai akcentuojama Europoje vykus Holokausto tragedija, jau tapusi afferine, o kitų tautų tragedijos nėra taip ryškiai akcentuojamos ar itin dažnai prisimenes, kai kur netgi sutartina nutyliamos. Balandžio 24-oji yra diena, kurią itin skaudžiai prisimena armėnų tauta. Ne vien todėl, kad tą dieną prasidėjo kelelius metus trukęs sisteminges taučios naikinimas, bet ir dėl to, kad Turkijos valstybė, kuri tuomet vadinosi Osmanų imperija, iki šiol akalai neigia praeiti, kas dar labiau aitina visai neseną žaizdą.

Balandžio 24 d. Armėnijos Respublikos ambasada Lietuvoje sykiu su Lietuvos valstybiniu simfoniniu orkestru Vilniaus Kongresų rūmuose surengė koncertą, skirtą armėnų genocido aukoms atminti. Be minėto Valstybinio simfoninio orkestro ir armėnų kilmės mūsų soprano Asmik Grigorian, dalyvavo trys svečiai iš Armėnijos – pianistas Armenas Babachanians, baritonas Ge-

vargas Hakobianas bei dirigentas Karenas Durgarianas.

Koncerto programa iš pirmo žvilgsnio atrodė parinkta gana eklektiškai: dominavo skirtingu laikotarpiu, stilistiką, turinio armėnų kompozitorų kūriniai, o iš šių opusu tarpa turėjo iškomponuoti Giuseppe Verdi (1813–1901), Balio Dvariono (1904–1972) bei Giedriaus Puskunigio (g. 1972) darbai. Vis dėlto šie kūriniai tarpusavyje derėjo. Ko gero, pagrindinė to priežastis – skausmo, ilgesio nuotaikos, ryškiai ar blausiai pasigirdusios viuose kūriniuose, taip pat stiprių, ekspresyvių emocijų gausa.

Renginys pradėtas G. Puskunigio kūriniu sopraniui ir styginių orkestriu „Asmik pavano“ (2009). Kūriniui būdinga paprasta, tonali harmonija bei itin ryški melodinė linija, iš pradžiu atliekama violončelės solo, paskui pakartojama soprano. Kompozitorius įdomiai įvedė melodiją: pirmasyk ją atlieka violončelė, kuri tembro prasme yra gimininga akompanuojantiems styginiams, dėl to melodijos pradžia tarsi išnyra iš harmoninio sluoksnio, o sopranas melodiją pradeda mormorando, šitaip iš pradžiu slėpdamas tembrinių kontrastų. „Aštrijų kampų“ paslėpimas, melodinis bangavimas siam kūriniu leido suskambiti nepaprastai apta-

Asmik Grigorian ir Karenas Durgarianas diriguojamas Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras

A. OHANIANO NUOTR.

kiai, dėl savo nuotaikos, o nemaža dalimi ir dėl paties vakaro nuotaikos, sukeldamas aliuzijas į *lamentos*. Nors „Asmik pavano“ buvo vienintelis koncerte skambėjęs XXI a. parašytas kūrinys, savo estetika jis turėtų labiausiai priartėjo prie lyrikinio romantizmo.

Po „Asmik pavano“ skambėjusi kompozitoriaus B. Dvariono Dalios

arija iš operos „Dalia“ (1958) klausyto nuklėlė į kiek kitokią stilistinę erdvę. Tai žinomas, klasikinio lietuvių sopranų repertuaro dalimi tapęs opusas. Dėl to iškilo klausimas: ar ši konkreti arija buvo pasirinkta atsižvelgiant į koncerto programą, ar, kaip dažnai būna, pasirinktas klasikinis, kone visoms progoms tinkantis kūrinys? Kad ir kaip ten bū-

tų. Dalios arija savo nuosaikia stilistika atspindėjo renginio nuotaiką, be to, suteikė progą pasiklausyti puikaus A. Grigorian vokalo. Vieintelė, bet ne itin ryški bologybė buvo dinaminio balanso trūkumas orkestre: pučiamųjų grupės vietomis skambėjo kiek per ryškiai, užgož-

NUKELTA | 3 PSL.

Ką pagroja Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras?

Filharmonijoje koncertavo smuikininkė Rūta Lipinaitytė ir dirigentas Aleksandras Markovičius

Gedminė Samsonaitė

Šis klausimas iškilo besiklausant šeštadienį, balandžio 28 d., Nacionalinėje filharmonijoje vykusio koncerto, kuris labai nustebino. Orkestras grojo nepalyginti geriau nei paprastai, ką buvo tiesiog būtina išgirsti. Nacionalinis simfoninis orkestras tą vakarą pasirodė drauge su smuikininkė Rūta Lipinaityte bei dirigentu Aleksandru Markovičiumi.

Koncerte skambėjo Milijaus Balakirevo (1837–1910) fortėpijoninė fantazija „Islamėjas“ (1869), Sergejus Liapunov aranžuota simfoniniam orkestrui, Aramo Chačaturiano (1903–1978) Koncertas smuikui ir orkestrui d-moll (1940) bei Aleksandro Skriabino (1872–1915) Simfonija nr. 2, op. 29 (1901). Programa buvo ne iš lengvųjų, visi kūriniai nepaprastai energingi, iš atlikėjų reikalaujantys temperamentingai bei tiksliai išgroti sudėtingas technines detales. Tokią gana sudėtingą programą orkestras įveikė ir klausytojams pateikė įdomų bei profesionalų jos variantą. O prisi minus ankstesnius šio orkestro koncertus iškyla problema: kodėl orkestras taip gerai pagrojo sudėtingą, nešablonišką programą, o populiarūs klasikiniai repertuariniai opusai dažnai jam kelia sunkumą?

Galima numanyti, kad pagrindinė gero pasiromodimo priežastis turėjo būti dirigentas A. Markovičius, puikiai valdė orkestrą, muzikantai laiku įstodavo į savo partijas, teisiniagai intonuodavo kone višą muzikinį tekstą. Be to, klausantis Skriabinio simfonijos, buvo galima išgirsti tikrą Skriabiną, nebe formalų teksto išgyvendinimą.

O labiausiai į akis per koncertą krito nepaprastai drausmingas orkestro grojimas. Atliktuose kūriniuose vyraovo greiti tempai, todėl matėsi atlikėjų susikoncentravimas į muzikinį audinį. Dirigentas nele-

do muzikantams atskivépti, priverstę išlaikyti tempą, atskleisti tikrai skambėjusios muzikos pobūdį. Taip pat paaškėjo, kad Nacionalinis simfoninis orkestras geba išvystyti jvairesnę dinamiką, neapsiriboti *fortissimo* ir *mezzo forte*. Taigi dirigentas atliko sudėtingą misiją – privertė šį orkestrą viso koncerto metu groti kokybiškai ir nenuobodžiai.

Balakirevo fantazijos „Islamėjas“ pagrindinis bruožas – virtuožišumas. Šiame kūrinjyje, pagrįstame rytiestiskomis melodijomis, labai svarbi tikslai atlikimo technika. Orkestrui skirtoje aranžuotėje efekto aspektas išlieka, dėl to buvo įdomu išgirsti, kaip ji pasieks Nacionalinis simfoninis orkestras. Šis kūrinjy atliko tikrai gerai: visos partijos buvo išmoktos, nesigirdėjo prastai intonuojamų frazių ar pavėluotų įstojimų. Kita vertus, pagrindiniai šio kūrinio sunukmai – tikslus muzikinio teksto atlirkimas bei atitinkamo charakterio jautimas. Kadangi kūrinjy melodinių linijos ir taip labai iškalbingos, profesionaliems muzikantams dideilių sunkumų neturėtų kilti. Interpretaciniu požiūriu šis kūrinys nėra toks sudėtingas kaip Skriabino simfonija, kurią orkestras ketino atliki antroje dalyje. Dėl to buvo labai smalsu, ar sékmė lydés orkestrui iki pat pabaigos.

Smuikininkė R. Lipinaitytė, su orkestru atlukusi A. Chačaturiano Koncertą smuikui ir orkestrui d-moll, pasirodė labai gerai. Tiesa, pirmoje dalyje, ypač jos pradžioje, smuikininkė atrodė išitempusi, dėl to ši dalis turėjo truputį melancholišką, kiek apatišką atspalvį. Matyt, atlukėjai reikėjo nedidelio „apšilimo“, taigi tiek antra, tiek trečia dalys buvo sugrootos tikrai puikiai – labai skonkingai, temperamentingai, sudėtingos techninės detalių skambėjo nepriekaištingai. Antroje dalyje netrukū melodingumo, jis leido pąsigrožeti itin dainingu bei minkštū

Rūta Lipinaitytė ir Aleksandras Markovičius

D. Matvejevo nuotr.

smuikininkės garsu. Dar antroje dalyje smuikininkėi pavyko atrasti ir dramatišką melodinių linijų atspalvį, kas ne visada pasiseka šio kūrinio atlirkėjams. R. Lipinaitytė *allegro vivace* finalui suteikė žaismungumo, šmaikštumo, nepasiduodama tuštiems efektams. Ši dalis buvo atlirkta lengvai, „su ugnele“.

Ne visiems solistams sekasi koncertuoti su Nacionaliniu simfoniniu orkestru. Ne visada orkestrui ir atlukėjui pavyksta pajusti vienodą kūrinio charakterį, nekontrastuoti tarpusavyje, bet sukurti bendrą nuotaiką. Šis orkestrui pavyko prisiderinti prie atlukėjosi ir pernelyg neišsišokti. Atliekant visą kūrinjy dirigentas ribojo orkestrą, parodydamas jo, kaip akompanuojančio, funkciją ir neleisdamas užgožti solistės, tačiau suteikdamas galimybę atskleisti iki orkestrui skirtuose epizodoose. Vadovaujamas A. Markovičiaus, orkestras suskambėjo visai skonkingai ir netgi neapatiškai. Vis dėlto buvo keletas netikslumų, pavyzdžiu, trečioje dalyje orkestras nesugebėjo pradėti kartu – mušamieji ir pučiamieji pradėjo vos anksčiau nei styginių, kas, matyt, privertė solistę neramiai apsižvalgyti.

Taigi, kaip reikėtų paaškinti faktą, kad Skriabinas šis orkestras groja geriau nei Ludwig van Beethovenas? Skriabino simfoninė muzika labai specifinė, netgi ir ankstyvoji, tačiau ją išgivendinti orkestrui sekėsi lengviau, nei prieš porą metų sugroto Richardo Wagnerio operos „Tangoizeris“ uvertūrą (blogiau nei tašyk šio orkestro grojant negirdėjau). Tiesa, skambėjusi Antroji

Atėjus Skriabino simfonijos metui, pasidarė įdomu, kaip po dviejų sėkmingsių atlirką kūrinjy suskambės šis – sudėtingiausias koncerto programos opusas. Netgi ankstyvoji šio kompozitoriaus muzikinė kalba nėra lengva, dėl to reikia orkestrą pasveikinti už tai, kad sugerbėjo šį kūrinjy išgivendinti. Dirigento nuopelnai atliekant Skriabino Antrają simfoniją buvo akivaizdūs: atskleistas kiekvienos simfonijos dalies individualumas, kartu kūrinjyje išlaikant vieną emocinę būseną. Ko siek tiek pritrūko, tai to skriabiniško pakylėtumo, kurio reikalauja šio kompozitoriaus kūryba, nors, ko gero, tokia nuotaiką melanholiškam lietuviškam mentalitetui pasiekti sudėtinga. Džiugino tai, kad ši simfonija buvo atlirkta puikiai.

Taigi, kaip reikėtų paaškinti faktą, kad Skriabinas šis orkestras groja geriau nei Ludwig van Beethovenas? Skriabino simfoninė muzika labai specifinė, netgi ir ankstyvoji, tačiau ją išgivendinti orkestrui sekėsi lengviau, nei prieš porą metų sugroto Richardo Wagnerio operos „Tangoizeris“ uvertūrą (blogiau nei tašyk šio orkestro grojant negirdėjau). Tiesa, skambėjusi Antroji

simfonija nebuvo pats sudėtingiausias Skriabino opusas, tačiau sudėtingesnis ir daug mažiau žinomas nei, pavyzdžiui, Beethoveno Penktąjį simfoniją, kurią orkestras atliko nesenai ir ne taip sėkmingsi. Viši trys koncerte skambėjė kūriniai turėjo būti nemažas iššūkis atlirkėjams: partijos sudėtingos – „išlapo“ nepaskaitysi, dirigento vaidmuo ypač svarbus, be to, kūriniai nėra tradiciniai repertuariniai.

Buvo gražu žiūrėti, kad scenoje sėdintys atlirkėjai dar geba muzikuoti. Tai turbūt taip pat dirigento A. Markovičiaus nuopelnas – matyt, jo darbo metodai tiko Nacionalinio simfoninio orkestro muzikantams. Galbūt padėjo ir tai, kad sudėtinga muzika privertė gerai išmokti partijas? O galbūt muzikantus labai paveikė pasiromodžiusi vasariška saulė? Kad ir kaip buvo – tą reikia kartoti nuolat. Norėtų tikėtis, kad tai nebuvo vienkartinis orkestro ryškus suspindėjimas ir kad savo klausytojus jis puikiu atlirkimu pradžiugins dar daugybę kartų. Pabaigai reikėtų pasakyti, kad klausytojai, išėję po pirmosios dalių, daug prarado...

ATKELTA IŠ 2 PSL.

damos kitas linijas, trūko nuoseklės dinamikos.

Trečiasis koncerte skambėjo Jago monologas iš Verdi operos „Otelas“ (1887). Tai jau tikros pasaulinės klasikos opusas, tinkantis „visiems gyvenimo atvejams“. Paties kūrinio pasirinkimas turinio prasme privertė dvejoti, bet itin dramatiškas G. Hakobianas atlirkimas dvejones nustelbė ir atmetė.

Didžioji koncerto dalis buvo skirta arménų kompozitorių muzikai. Skambėjo Aramo Chačaturiano (1903–1978) Adagio iš baletu „Spartakas“ (1958), beje, orkestro atlirkas, Komitas Vardapeto (1869–1935) „Krunk“ sopraniui ir styginių orkestrui, Aršako aria iš Tigrano

Cuchadžiano (1837–1898) operos „Aršakas II“ (1868), Anuš išprotėjimo scena iš Armeno Tigraniano (1897–1950) operos „Anuš“ (1912) bei Arno Babadžaniano (1921–1983) Herojinė baladė fortėpijonui ir orkestrui (1950).

Reikia pasakyti, kad visi trys solistai – A. Grigorian, G. Hakobianas ir A. Babachanianas – leido išgirsti tikrai profesionalų muzikos atlirkimą. A. Grigorian atlukta Anušo aria buvo vienas stipriausiai koncerto numeriai – atlukėja ne tik pati išjautė į aštria emocijų kaitą, bet ir sugerbėjo tai labai ekspresyviai perteklių publikai. Šis kūrinys buvo bente stipriausias emociškai, savotiška koncerto kulminacija. Puikiai, beje, šiame kūrinjyje skambėjo fleita, reikėtų pasakyti, kad ja grojusio atlirkėjo muzikavimas atkreipė į sa-

ve dėmesį ir kituose kūriniuose.

G. Hakobianas publikai pademonstravo profesionalų ir labai emocionalų muzikos atlirkimą. Baritonas koncerte atliko tik du kūrinius. Jago monologas suskambėjo be priekaištų, bet Aršako monologo pabaigoje solistą turbūt kiek išblaškė pernelyg entuziastringai nusiteikusi publikai, todėl jo ir orkestro pabaigos, deja, nesutapo.

Pianistas A. Babachanianas publikai pademonstravo puikią techniką, patraukliai interpretaciją, jautrumą dinamikai, kontrastiniams pasikeitimams, taip pat polinkį i teatrališkumą. Vis dėlto pagrindinė iškilusi problema buvo keli akivaizdūs solisto ir orkestro išsiskyrimai bei dinamiškai iki galos nesutvarkyta pabaiga. Tai nebuvo vienintelė orkestro atlirkimo bėda. Ne viena-

me kūrinjy gana ryškiai trūko dinaminio balanso tarp instrumentų grupių, ką galbūt lėmė mažas repeticijų kiekis. Vis dėlto dirigentas K. Durgarianas sugerbėjo atskleisti klausytojų ausiai negirdėtų arménų kūrinjų emocinę stilistiką, nuotaiką.

Būtinai norėčiau atkreipti dėmesį į ypač ryškią koncerto publiką. Nors buvo nemažai arménų kilmės klausytojų, esu tikra, kad ne vienos koncerto metu suskambėję telefono skambutis (o jų buvo netgi labai daug), ypač blaškės A. Grigorian per pirmą kūrinį, priklausė kviečiniams klausytojams. Matyt, vertėtų paminėti ir mažus vaikus, akivaizdžiai ne savo valia atvestus į koncertą, nuobodulį bandančius išsklaidyti šokant ar šnekiant tėvus, ir labai saldainių išalkusių, popie-

reliais čežinančius suaugusius žiūrovus. Publikos entuziazmas koncerto metu tiesiog veržesi per kraštus – aplodismentai pasigirdėjo dirigenčiai nespėjus nuleisti batutos ar G. Hakobianui dainuojančių paskutinę Aršako arijos natą. Puiku, kad žmonės domisi muzika, bet būtų labai puišiu, jei jie pagaliau atsiribotų nuo savo provincialumo ir suprastų, kaip reikia elgtis koncertų salėse.

Renginys nepraejo be nedidelų nesklaudamų scenoje, bet tie trūkmai nebuvo labai dideli ir neerzino ausies. Visas nuodėmes išpirko nebalanus, emocionalus atlirkimas, Lietuvos koncertų salėse negirdėta programa. Arménų genocido aukoms paminėti skirtas koncertas buvo netik gražus gestas, bet ir įdomus renginys.

Dramaturgijos ir režisūros spaštuoose

Algirdo Latėno spektaklis „Slaptoji dviratininkų draugija“

Austėja Adomavičiūtė

Savo sezono premjerą maratoną Jaunimo teatras užbaigė Algirdo Latėno režisueru spektakliu „Slaptoji dviratininkų draugija“. Absurdiškas dramaturgo Olego Bogajevovo pjesės siužetas (vertė Herkus Kunčius) pasakoja apie tradicinę šeimą, kurioje nėštumas diagnozuojamas visiems jos nariams. Pastoja ne tik šeimos moterys ir vyrai, bet ir augintinis Katinas. Viskas dar labiau komplikuojasi, kai juos pradeda lankytis už kiekvieno nėštumą atsakingi sapnai.

Pirmausia abejonių kyla jau dėl to, kad pasirinkta tokia pjesė, kurioje nėra aiškių sudėti tematiniai bei žanriniai akcentai, be to, ji „sukalta“ teatrui, veikiančiam labiau komerciniais principais. Nors O. Bogajevas pjesėje kalba apie svarbias šiandienos visuomenės problemas – žmonių susvetimėjimą, šeimos vertybų stoką, sistemos, slapta valdančios visų gyvenimą, egzistavimą, tai nesuskamba aktualiai. Autorius mėgina banalai vesti melodramatišką mėlės ilgesio temą, lyg ir stengiasi žaisti absurdo estetika ir ją derinti su situacijų komedijos stiliumi. Kaip dramaturgo intencija rašyti absurdo pjesę nepasiteisina, taip režisierius pabrėžtinai buitinis jos sprendimas tą absurdo nuojautą scenoje dar labiau gožia.

Neapsispręsdamas, apie ką kalbėti, režisierius susiduria su žanro problema, tad lieka viena – citi lengviausiu keliu ir pasirinkti buitinių pjesės sprendimą. Tačiau kas iš to režisierui, aktoriams ir žiūrovams, kai spektaklio estetika yra gerokai pasenusi, vertinant šiuolaikinio teatro kontekste. Prisimenant pastarąsias Jaunimo teatro premjeras, galima ižvelgti jau prieš kelis dešimtmecius pasenusios literatūrinių spektaklių tradicijos įsigalėjimo tendencijas.

Spektaklio dailininkas Gintaras Makarevičius sukūrė konceptualų ir „dvigubą realybę“ reprezentuojan-

tį scenovaizdį. Pagrindinė aktorių vaidybos aikštė – standartinio daugiabučio kambarys su sovietiniu ar kaimo namo interjero detalėmis – neįmantriais sietynais, ant sienos pakabintu kilimu, senoviškais lovų užtiesalaais. Spektaklyje jie vienintelė ryškiai transliuoja susikertančius realybės ir fikcijos planus – pirmajam atstovauja žiūrovams matomo kambario interjeras, antrasis – už butaforinių sienų esančių kambarių filmavimas ir jo tiesioginė transliacija į videoprojekciją. Būtent ji parūškina sekimo, stebėjimo ir fiktyvumo jausmą. Visgi scenografijos siūlomu principu režisierius žaidžia minimaliai. Atrodo, kad režisūrine prasme tiesioginė transliacija reikalinga tik Tėvo ir jo sapno su brazilų futbolo komanda scenai. O žiūrovų salei matoma buto erdvė spektaklio metu beveik nekinta.

Spektaklyje dominuoja psychologinė vaidyba. Tokiame buitinio spektaklio lygmenyje aktoriai pasirodo išprausi į neadekvaciūs jų vaidybos lygiui personažų rėmus. Spektaklis visų pirma aktoriniis, nesijaučia režisieriaus rankos. „Slaptoji dviratininkų draugija“ neperertiaria jokių pamatinės idėjos, prasmingesnis spektaklio veiksmas nesusilipdo, nors kai kurie aktoriai iki smulkmenų įkūnija savo personažus, pavyzdžiu, Dalia Morozovaitė, neatpažtama persikūnydama į Senelę, ar Sergejus Ivanovas, kurdamas savo Senelį. Pastarojo vaidmuo artimesnis natūralistinei vaidybos tradicijai, jam kurti aktorių naudoja visą savo psichofiziką, transformuoja balsą, tad sceneje išvystame realų seną ir ligotą žmogų. D. Morozovaitė eina kitu keliu. Jos Senelė yra teatrališkesnė, labai energinga, aktorė į savo vaidmenį žiūri su teigiamu ironija. Kurdama vaidmenį D. Morozovaitė remiasi balsu, o S. Ivanovas, priešingai – daugiau kūno raiška.

Simona Storpirščio (Katinas) sukurta nebyly vaidmenį galima analizuoti kaip nedidelį atskirą spek-

NUOTRAUKA IŠ JAUNIMO TEATRO ARCHYVO

taklį. Beveik visą sceninį laiką aktorių veikia antrame plane. Parodoksalu, bet didžiąją laiko dalį įdomiausia stebėti būtent Katiną. Iš smulklių detalių kurdamas savo personažą, S. Storpirščis pertekliai visą šio gyvūno savybų spektrą. Tiesiog monotonisko ir prasmės stokojančio spektaklio kontekste šis aktoriaus plastika grįstas vaidmuo atrodo organiškas ir dinamiškas. Panašaus pobūdžio ir sapnuose pasirodančios Giedrės Giedraitės Stintos sprendimas.

Visi kiti personažai išlieka tokie patys, nei dramaturgas, nei režisierius nesuteikia galimybės kurti įvairiapusėsnes karakterį. Todėl tokie vienaplanių personažai aktoriams leidžia sukurti tik šablioniškus vaidmenis, nes nelieka galimybės kūrybiškiesnei veikėjo interpretacijai. Tad iš, pavyzdžiu, Jonės Dambrauskaitės Duktė charakterizuojama tik kaip maistui brėstanti paauglė, atsikalinėjanti angliskais žodžiais, o Andrius Bialobžeskių Tėvas – išgérinėti mėgstantis despotas. Tik

spektakli „Ponas Kolpertas“. Grotesko pripildytame kūrinyje jauna kūrybinė grupė kalba apie šiuolaikinį žmogų, kuris įtiki jam siūlomu fikcijos (televizija, filmai) pasauly ir ima jį vertinti labiau nei realuji.

Apie lietuvišką pasauly pasakos E. Gabrėnaitės vadovaujamas būsimų miuziklo artistų kursas. Ramūno Cicėno režisuotas muzikinis spektaklis „Lietuviška istorija“ naujai pažvelgs į mūsų liaudies dainas ir pasakojimus. Kaip kalbėjo pats aktorius, čia bus siekiama nusimesti tradicinius „linio, gintaro ir klumpių“ įvaizdžius. Antrasis III kurso studentų darbas – „Lisistratė“, sukurta pagal Aristofano pjesę, jau nemažai rodytas ne tik Lietuvoje, o netgi pelnės apdovanojimą Baltarusijoje.

Kitas LMTA aktorių kursas, kaip ir kolegijos miuziklo artistų, išskiriaria savo specializaciją, – I metų magistrantai aktoriai – mimai (vado-

Rasos Marazaitės vaidmuo leidžia pasireikšti labiau, jos Motina – tai vienintelis personažas, kuris patiria bent šiokią tokią dramą ir pasikeitimą.

Monotoniską spektaklio ritmą išbalansuoja ir kick nervingesnį būvį bei absurdo elementų įvaidybą įneša nebent Giedrius Arbačiauskas. Jo Sapnų aiškintojas, Reideris, Medicinos sesuo ir Vyr. gydytojas atstovauja kitiem už šeimos pasaulio egzistuoantiems ir jų poelgius veikiantiems personažams. Nepateisintas ir keistas atrodo režisieriaus sprendimas G. Arbačiauskui, Sauliui Sipaičiui (Senė) ir Vytautui Taukinaičiui (Senė) priskirti epizodinius moteriškus vaidmenis, o videokomentarų interparai primena „Dviracio žynių“ lygio etiudus. Nors tuo lyg ir norima pabrėžti absurdo estetiką, ji apskritai dingsta.

Sceninis laikas dažniausiai stovi vietoje ir yra grindžiamas ištęstais aktorių dialogais arba išlaike trunksiomis pantomimos scenomis.

Visi spektaklio elementai veikia atskirai ir nesudaro sintezės, taip reikalingos kiekvienam išbaigtam spektakliui. Tačiau šiuo atveju problema nėra spektaklio išbaigtumas ar neišbaigtumas, ši pastatymą apskritai sudėtinga vertinti pagal nusistovėjusius kriterijus, nes pats režisierius dirba veikia kaip amatininkas, o ne kaip kūrėjas. Kai tokia yra režisieriaus pozicija, ir aktoriams tenka prie to prisitaikyti.

Naujas Jaunimo teatro spektaklis atspindi teatro kūrybinio kelio raidą, kelio, kuris toli gražu neveda į menines aukštumas. Spektaklis tik dar kartą patvirtina, kad teatro problemų sparčiai daugėja, jam reikia kardinalių režisūros ir dramaturgijos pasirinkimo pokyčių, taip pat nuosekliai plėtojamos idėjinės krypties. Tenka liūdnai konstatuoti, kad pagrindinė spektaklio „Slaptoji dviratininkų draugija“ nešama prasmėta, kad jų statė teatro vadovas ir jame atskleidė visos jau ne vieną sezoną merdinčio Jaunimo teatro problemos.

Kronika

Ketvirtasis jaunujių teatro debiutų festivalis „Tylos!“

Gegužės 7–12 d. Vilniaus Mažasis teatras (VMT) kartu su Lietuvos muzikos ir teatro akademija (LMTA) sostinės publikai pristato jau ketvirtą teatro debiutų festivalį „Tylos!“. „Tylos!“ Ateina jaunieji teatro kūrėjai, – skelbia renginio organizatoriai ir dalyviai. Pirmą kartą 2008 m. išvykės tuometinių Rimo Tumino režisierių kurso rengtas festivalis kasmet kinta. Šiemet prie LMTA vaidybos kursų prisijungė ir Vilniaus kolegijos Menų fakulteto Pramoginio scenos meno specialybės studentai, kuriems vadovauja Mažojo teatro aktorė Eglė Gabrėnaitė.

Programą pradės jauniausi festivalio dalyviai – II kurso kino vaidybos studentai (vadovai – Viktorija Kuodytė ir Jonas Vaitkus). Jie prieinstatis kūriniu „Rusų klasikų mo-

nologai“. Aktoriai kvies į jautrumą polkalbi su žiūrovais, paremtą didžiųjų rusų literatūros klasikų – Fiodoro Dostojevskio, Michailo Bulgakovo, Nikolajaus Gogolio ir Levo Tolstojaus – tekstais. Antrakursiai jau turėjo galimybę pasirodyti profesionalioje teatro sceneje su spektakliu „Šitas vaikas“ pagal šiuolaikinę Józefą Pommerat pjesę (režisieriai – V. Kuodytė, Dainius Gavenonis) Lietuvos nacionaliniame dramos teatre.

Sudėtinga Fiodoro Dostojevskio medžiagą pristatas IV vaidybos kurso studentai (vadovės – Silva Krievienė, Dalia Storyk). Romanu „Brolių Karamazovai“ paremtas spektaklis kvies žiūrovus kartu su aktoriais ir jų personažais mąstyti visuomet aktualia tikėjimo tema. Kitokio tikėjimo padarinii analizuos II magistro kurso studentai su savo vadovu ir režisieriumi Agniu Jankevičiumi, pristatydami

spektakli „Ponas Kolpertas“. Grotesko pripildytame kūrinyje jauna kūrybinė grupė kalba apie šiuolaikinį žmogų, kuris įtiki jam siūlomu fikcijos (televizija, filmai) pasauly ir ima jį vertinti labiau nei realuji.

Apie lietuvišką pasauly pasakos E. Gabrėnaitės vadovaujamas būsimų miuziklo artistų kursas. Ramūno Cicėno režisuotas muzikinis spektaklis „Lietuviška istorija“ naujai pažvelgs į mūsų liaudies dainas ir pasakojimus. Kaip kalbėjo pats aktorius, čia bus siekiama nusimesti tradicinius „linio, gintaro ir klumpių“ įvaizdžius. Antrasis III kurso studentų darbas – „Lisistratė“, sukurta pagal Aristofano pjesę, jau nemažai rodytas ne tik Lietuvoje, o netgi pelnės apdovanojimą Baltarusijoje.

Kitas LMTA aktorių kursas, kaip

ir patys studentai, nesinori, jog pantomima būtu siejama tik su įsivaizduojamą stiklą ramstančiais balta veidžiai gatvės artistais. Kokia įvairi iš tiesų gali būti ši teatro rūšis, žiūrovams pristatys Eglės Mikulionytės režisueras žaislų veiksmo trilės „Pupi, pipa, pupi“.

Jaujančių režisierų „Tylos!“ festivalyje prisistatymo tradiciją prateis Tadas Montrimas su savo bendrakursiai ir spektakliu „Teatine visi pas mane“. Režisierius Jono Vaitkaus vadovaujami I magistrantūros kurso aktoriaus specialybės studentai savo debiutui pasirinko nuoširdžią ir jaudinančią istoriją apie amžincius trisdešimtmecio križės draskomus žmones, kai gamtos šauksmas kurti šeimą ir žūtbūtinis troškimas „prasimūsti“ nejučia tampa stipresnis už norą būti laimingam.

Festivalio programą galite rasti www.vmt.lt.

FESTIVALIO ORGANIZATORIŲ INF.

Prarastas rojus pagal Hermanį

„Naujosios dramos akcija‘‘

Šiųmet „Naujosios dramos akcija“ gegužės 15 d. pradės spektaklis „Sonia“, kurį Naujajame Rygos teatre režisavo Alvis Hermanis. Vaidintas daugelyje pasaulio scenų, pelnės aičių apdovanojimų, spektaklis „Sonia“ atvėrė naujas „atminties teatro“ teritorijas ir įėjo į daugelio Europos teatro kritiku būtiniausių pamatyti spektaklių sąrašą. Būtent po „Sonios“ Hermanis pateko į šiuolaikinio teatro elitą.

A. Hermanis yra vienas iš nedaugelių jauniosios kartos režisierų, besidominčių kolektyvinės atminties fenomenu ir atradęs tame unikalų dabarties kamertoną. I nebuti nugrimzdusi epocha jī domina ne kaip istorinės, o emocinės atminties faktas. Praeitis A. Hermanio teatre materializuojama panašiai kaip M. Prousto romane „Prasto laiko beisiant“, – per kvapą ir pojūtį. Atkurdamas nebeegzistuojančią tikrovę, režisierius ją dekonstruoją ir atitolina nuo realybės. Stiliuoti natūraliniu A. Hermanio spektaklių interjerai išties yra nerealūs. Tai – atminties fikcijos. Kaip ir jų gyventojai, panašūs į pensusias lėles. Jų egzistavimas hiperealistinėse išnykusios epochos dekoracijose tampa žmogaus laikinumo metafora. Bene geriausias to

Aktorius Gundaras Ąboličius spektaklyje „Sonia“

pavyzdys – spektaklis „Sonia“.

Spektaklio epigrafa pasirinkta rašytojos Tatjanos Tolstajos apsaky-

mo sakiny: „Buvo žmogus, ir nėra.

Tik vardas liko – Sonia.“ Ankšta-

me vieno kambario bute Leningra-

de prieš karą gyveno vieniša neišvaizdi moteriskė Sonia. Kažkas nuspindė papokštauti ir paraše jai meilės laišką nuo nepažistamo vyro. Sonia patikėjo ir atsakė. Pokštatas užsiėtė iki karo. Blokados apimtame mieste Sonia išėjo gelbėti iš bado mirštančio mylimojo. Taip ir nesupratusti apgavystės Sonia žuvo, atidavusi paskutines savo maisto atsargas...

Iki mažiausiu detalių atkurtame mažo prieškario buto interjere (dailininkė Kristinė Jurjāne) veikia du personažai – pasakotojas ir Sonia. Iš pradžių abu juos vaidinantys aktoriai pasirodo kaip plėškai Sonios kambarėlyje, kur jau niekas nebegyvena. Vienas persirengia moteriskais drabužiais ir mūsų akys virsta Sonia, o kitas pradeda pasakojimą apie ją. Anot pasakotojo, Sonia „buvo viška kvailė“, todėl ją išnaudojo ir apgaudinėjo visi, kas netingėjo. Nejučia kvailės Sonios istorija tampa pasakojimu apie prarastų jausmų pasauly, iš kurio liko tik daiktai, taip atsitiktinių plėškų grobiu.

Sonia įkūnijo vieną pagrindinių A. Hermanio aktorių Gundaras Ąboličius. Pasak A. Hermanio, – „Tolstajos sukurtas personažas yra labai kontrastingas: bjauri išvaizda ir labai jautrus vidinis pasaulis. Aš

patikėjau vyru aktoriui įkūnysi ši prieštaravimą. Nesiekiau jo paversi moterimi. Tai labiau pastanga suprasti moterį. Mes nevaidiname moters, bet stengiamės sukurti moters įvaizdį, charakterį ir papasakoti apie jos sielą. Nemanau, kad siela turi lyti.“ Aktorius su režisieriaus pagalba scenoje atlieka ištubų persikūnijimo aktą, – apkūnus šiuolakinis plėškas mūsų akys virsta jautria vieniša moterimi. Sonios personažas yra absoliučiai įtikinamas ir kartu nerealus. Bereikšmai jos kasdienybės epizodai ir naivūs išgyvenimai yra ritualizuojami kaip prarasto rojaus metaforos.

Beveik tuo pat metu, kai pastatė „Sonią“, A. Hermanis interviu „Peterburgskij teatralnyj žurnal“ sakė: „Prieš daugelį metų pakviečiau Eimuntą Nekrošių statyti pas mus spektaklį. Jis pasirinko lietuvių rašytojo Granausko knygą. Nebuvau jos skaitęs, o kai paklausiau, kodėl taip pasirinko, Eimuntas pasakė, kad ten yra viskas, be ko teatras negali apsiciti: Tėvynės meilė, gyvenimo meilė, žmogaus meilė. Tuomet man pasirodė, kad šito nepakanka; pernelyg nuobodu. Dabar suprantu, kad būtent apie tai reikia statyti spektaklius.“

NDA INF.

Meninė užterštumo analizė

Kalbamės su choreografe Birute Letukaite

Kristina Steiblytė

Gegužės 6 d. tarptautinio šiuolaikinio šokio festivalio „Naujasis Baltijos šokis“ metu įvyks Kauno šokio teatro „Aura“ spektaklio „Jūra“ pagal Mikalojaus Konstantino Čiurlionio kūrybą premjera. Spektaklis bus rodomas Lietuvos nacionalinio dramos teatro Didžiojoje salėje. Bene žymiausia Lietuvos šokio teatro trupė ir choreografe Birutė Letukaitė į dailininko ir kompozitoriaus kūrybą pažvelgs netikėtu kampu.

Kodėl nuspindėte savo naujajame šokio spektaklyje remtis M.K. Čiurlionio muzika?

M.K. Čiurlionio muzika Lietuvos šokio pasaulyje naudojama jau seniai. Anksčiau, kai pati dar šokau, mano mokytoja Kira Daujotaitė taip pat pasitelkdavo Čiurlionio kūrybą kurdama spektaklius: ir parveikslus, ir muziką.

„Jūroje“ daugybė prasmė. Be maštant, kaip apčiuopti viską sujungiančią idėją, tarytum savaimė prieš akis iškilo užterštumo tema. Užterštumo plačiajai prasme – ne tik jūros, bet ir žmonių tarpusavio santykiai. Ši tema atvėrė taką, kuriam pabaigos nematyti. Festivalyje bus parodytas pirmasis variantas, kuris

laikui bėgant kis, kaip keičiasi bendri visi mano spektakliai. Dabar keliaime sau uždavinį suspėti suvaldyti ir apgvendinti Lietuvos nacionalinio dramos teatro Didžiąją sceną, kurioje parodysime pirmają premjerą. Repetuoojame perpus mažesnėje erdvėje, todėl reikės keisti mastelį. Ir šokėjų bus daug: jaučiu, kad čia būtina pasielkti masines scenas, todėl vėl į pagalbą pasikviečiau Kauno choreografijos mokyklos auklėtinius.

Minėjote ekologines problemas. Kokiomis meninėmis priemonėmis rengiatės apie jas kalbėti sceneje?

Méginame kurti tokią būseną, kai šokėjas vienu metu yra ir vanduo, ir vandens gyvis, ir užterštumo bomba, ir žmogus, pats teršiantis arba dėl to kenčiantis. Judėjys, emocija, atlikėjo skleidžiamą energiją turėtų padėti „perskaityti“ sceneje artikuliuojamą temą. Kaip viame šiuolaikiniame mene, taip ir šiame šiuolaikiniu šokio spektaklyje nebus istorijos tradicinė prasme.

Kas Jums šiame spektaklyje svarbiau: iškelti užterštumo problemą ar siūlyti jos sprendimo būdus?

Menas šiaip ar taip turi skantinti žmones tapti geresnius. Spektaklis gali būti labai baisus, sceneje gali vykti šiurpą keliantys dalykai, bet viena tai yra daroma ne siekiant paro-

dyti siauba, o norint priversti žūrovą susimąstyti, kelti klausimus. Visų rūšių meno paskirtis – taurinti žmogų, skatinti kūrybišką, jautrų žvilgsnį į aplinką. Dabar mūsų vienuomenėje yra labai daug disharmonijos. Aš jau nebenoriu juodumos – jos ir taip per daug.

Kaip mes galėtume prisišterti prie gyvenamosios aplinkos išsaugojimo?

Pirmas veiksmas – nenumesta šiukšlė. O norint paveikti tuos, kurių teršia, pavyzdžiu, pila atliekas į upes ir jūras, reikia vienyti, protestuoti. Statydamas „Medėjas“ galvojau, kad žmonės ateis, išvys spektaklį ir susimąstys. Deja, dažniausiai tie, kuriems labiausiai reikia susimąstyti, neateina. Bet jei daugiau įvairių meno sričių atstovų savo darbais imtų kalbėti apie panašias problemas, gal būtų galima paveikti daugiau žmonių.

„Auros“ pasirodymoje matome vis daugiau įvairių naujų, neįprastų spektaklio formos sprendimų: laserius, operos solistės vokalą, rudenį kūrėtė bendrą projektą su tekstilės bienale. Kokį naujų sprendimų galime tikėtis „Jūroje“?

Šiame spektaklyje vizualinėmis, scenovaizdžio priemonėmis bandysime sukurti iš viršaus besileidžiančią ir slegiančią grėsmę. Naudosi-

„Jūra“

me vaizdo projekcijas (jas kuria Gintaras Laurušonis) su netiesiogiai pertekliams Čiurlionio paveikslais.

O ką Kauno šokio teatras „Aura“ planuoja veikti artimiausioje ateityje?

Dabar ruošiamės minėti Romo Kalantos susideginimo keturiadesimtmetį. Aš pati esu gyva tūjvykių liudininkė ir jie man labai rūpi. Vė-

liau vykdysime bendrą Lietuvos ir Olandijos projektą, režisierius Andrius Kurienius ketina kurti spektaklį, ruošiamės festivaliui, gastronomiškoms. Ir neišvengiamai artėjančiam teatro trisdešimtajam jubiliejui. Be to, turiu idėją, jeigu pavyks surinkti šokėjus, atkurti spektaklį „Dainos, kurias dainavau“, kuriame senosios kartos šokėjai šoktų jauniesiems.

Taškų sujungimo perspektyvos

ATKELTA IŠ 1 PSL.

lankstomas etiudininkas, „ošiantis“ sraigtės kiautas, Rembrandto „Danaja“ ir pasikėsinimo į ją istorija, Liogino Šepečio „Modernizmo metmenys“ ir Anri Periušo (Henri Perruchot) „Van Gogo gyvenimas“, „Vilnius šiokiadienai“, tarybiniai mokslo žurnalai ir stalos serviravimo patarimai šeimininkui, Kalantos tragedija, partizaninis judėjimas, Sartre'as Nidoje, trispalvė – viskas kaip žaidime „Sujunk taškus“. Menininko sujungti konceptualiomis sąsajomis ir įvairiai interpretuojami jie susiveda į, kaip rašoma parodos anotacijoje, hipertekstą. Arba, jeigu rinksimės „taškų sujungimo“ metaforą – (hiper)pietinių, kuriamė visi elementai yra svarūs patys savaimė ir galėtų stoti kaip savarankiški vienetai. Tačiau juos sujungus atsiranda kažkas esminio, apibendrinto, epiško.

4. Nuo „Sujunk taškus“ hiperpietinio neatsiejami trys asmenys: Bronius Maigys, Antanas Kraujelis, Romas Kalanta. Visi trys paversti politinio protesto, kaip meninio akto idėjos, alegorinėmis figūromis, kurioms adresuojami meniniai judejai. Štai Kalantos susideginimui, kaip politiniam performansui, pažymėti Liškevičius netoli jo susideginimo vietas degino neišfotografuotas fotojuosteles, kurių pelenus, išsaugotus maišelyje, eksponuoja „Muziejuje“. Iš tuščių juostelių dėžučių sudėliotas kryžius – užuominia į antkapį. Antanas Kraujelis – paskutinis Lietuvos partizanas, 1965 m. paleidę šūvį sau į galvą beviltiškoje kovoje už laisvę, jamžintas Lichtensteino stiliumi komiksiniéje drobėje. Virš amžinam poiliui atgulusiojo bunkerio pūpso sovietiniai daugiaubciai.

Dainius Liškevičius. Projekto „Muziejus“ vaizdas

T. KAPOČIAUS NUOTR.

5. Labiausiai išplėtota psichikos sutrikimais kaltinto Bronius Maigio tema, kurio žymusis aktas prieš Rembrandto šedevrą anuometinėje spaudoje buvo sulygintas su „išpuoliu prieš moterį“. Nežinia, ar iš tiesų šis jo žingsnis buvo politiskai motyvuotas kaip Kalantos. Tačiau ji pasirodė paranku sugretinti su meno destrukcijos judėjimu, meno kaip protesto, protesto kaip meno apibrėžtimis. Fiktyvios Maigio istorijos interpretacijos išplitusios laike ir erdvėje: štai 1965 m. pakeliui į Ermitažą, kuriame – neitardama, kad netrukus bus apipiltą sieros rūgtimi, – jo laukia „Danaja“, jis susitinka po Nidos kopas vaikščiojant Sartre'ą, kuris patenkintas sakosi darbar kaip tik dalyvaujančios fotosesijoje (su Antanu Sutkumi, žinoma). Egzistencializmo pradininkas ir meno naikintojas draugiškai pasišneka ir traukia savo keliais. Maigio istorija tęsiasi videofilme „Laisvalaikis“, kuriame pats Liškevičius vaidina

kopomis vaikštantį meno naikintoją, galiusiai iš smėlynų atsibašiuoti iki Revoliucijos muziejaus, kuriame dabar Nacionalinė dailės galerija. Maigys pakrikštijamas *art destructor* pradininku Lietuvoje. „Tylolio modernizmo“ kontekste jam nebuvo vietas, užtatai jo aktas pasitarnavo inspiracija avangardiniams pogrindžio judėjimams ir muzikai.

6. 1985 m. Kauno penkiaaukščio rūsyje įkvėpta šios istorijos susikuria grupė „Kioningsbergas“ (galbūt). 2009 m. neformaliame muzikos festivalyje „Tai nėra pavadinimas“ viena iš narių – Linas Jablonskis – sudaužo į grindis gitarą. Robertas Narkus surenka graudžias jos liekanas ir 2011 m. vienos dienos renginyje-dedikacijoje „Gegužės 7“ paleika „Jablonskio gitarą“ gulėti ant grindų kaip kritišką komentaru apie nacionalizmą ir kolektivinės atminties konstruktų pokštus ir fikcijas. Gitara „perleista“ kitam Jablons-

kiui – lietuvių kalbos ir kultūros patriarchui Jonui.

7. Parodos medžiaga nemažai kalba apie du miestus – Kauną ir Vilnių. Pirmasis susijęs su *Art deco*, tarpukariu, tautiškumo metaforų liukčiais, Kalantą, „Vėjarode“. Antras – su menu, avangardu, patriotizmu, nacionalizmu, socializmu ir kapitalizmu, savireflekcija, senomis nuotraukomis, kultūros kritika, Maigiu ir Sartre'u, kapstymusi po sensus daiktus, politika, galia. Bet jų pasakojimai susipynę. Tai ir motyvai, ir temos, ir idėja rakursai, pro kuriuos žiūrint į tą patį (hiper)pietinių galima matyti skirtingus paieškliukus.

8. Pirmaisiais vaikystės flomasterais mažasis Liškevičius nupaiše Hitlerio portretą, kurį nusisiūrėjo iš pašto ženkluko. Ketino jį neštis į mokyklą. Dabar piešinys guli „Muziejaus“ vitrinoje kaip pirmojo menininko (nesamoningo) politinio protesto artefaktas.

9. Liškevičiaus „Muziejus“ prašosi iš kokio nors apibendrinimo. Tačiau nutuokiu, kad ir jis pats apibendrina kai ką. Pavyzdžiui, kuriančio žmogaus savijautą iš pradžių socialistinėje, o vėliau kapitalistineje Lietuvoje. Abi sistemos manipuliuoja tautiškumo, nacionalizmo konstruktais, kurių ženkli kartu su būties fonu įsismelkia giliai atmintin ir tampa tavo dalimi. Bet ir tai tik pati paprasčiausia išvados kryptis. Dar kitai galbūt neatėjo laikas. Tik tiek, kad jis nusipelno būti išaiškinant kompleksiškai, kartu su visa Liškevičiaus, arba vadinančią „lūžio“, „emisijos“, karta ir 10-ojo dešimtmecio avangardiniais judėjimais bei jų dvasia, kuri tebegyvena senstančiuose menininkų kūnuose.

Paroda veikia iki gegužės 22 d.

NDG (Konstitucijos pr. 22, Vilnius)

Dirba antradienį, trečadienį, penktadienį ir šeštadienį 12-19 val., ketvirtadienį 13-20 val., sekmadienį 12-17 val.

Ilgos sutemos

Lidos Dubauskienės paroda „Būsena“ galerijoje „Kairė-dešinė“

Monika Krikštopaitė

Pristatyme sakoma, kad paroda skirta „išsiilgusiems tikrosios grafikos“. Bet tai tik pusė tiesos. Taip, Lidos Dubauskienės darbai raižyti, braižyti, sluoksniuoti ir atspausti klasikine technika, parodytas nepriekaištingas meistriskumas, net ekspozicija atrodo gana klasikinė. Bet taip tik atrodo. Pažiūrėjusi bent tris mažo formato darbus esi įtraukiamą į „filmo“ žiūrėjimą. Kūriniai valdingai nurodo, kur stovėti ir kaip judėti. Todėl tai veikiau instalacija, nes kūriniai ir jų išdėstyti vieniskai transformuoja erdvę ir valdo žiūrovą. Pirmiausia turi peržengti saugų (pusės rankos) atstumą ir priartėti prie atspaudo, kitaip paprasčiausiai neįžiūrėsi. Kai priartėji, supranti, kad turi reikalą su erdvė, išsiplėtusia į kitą perspektyvos pusę. Tokia, kokios meldė pravoslavų ikonos. O kadangi jau palinkai, būtinai prarasi pusiausvyra ir įkrisi.

Vienodo formato kvadratai iš tolo labai panašūs vienas į kitą. Tačiau nuo tos akimirkos, kai įkritai į tam barjerą, kur stovi kėdė, o ant jos kartais sėdi moters figūra, nevalinės imi judėti išilgai, nes kiekvienas atspaudas nuo ankstesnio skiriasi tik šiek tiek. Jei sekė eigą, gali pamatyti, kaip pravažiuojančios mašinos žibintų šviesos juosta pro langą nukeliavo sieną. Kaip kitame kambaryje kažkas uždegė šviesą ir ši trumpam išlindusi per slenkstį palei kambarį. Kaip sutemos virtams naktimi, o paskui išaušo ir atsidengė veido blyškumas. Jei sekė, pamatysi tai, ką gali matyti tik labai artimi žmonės – vienas kito buvimą tam tikru laiko atstumu.

Paklususi „kadry“ eigaip suprant, kad toji anonimiška, paslaptinga ir tokia sava moteris budi visą naktį. Prie tavęs mažo, prie sergančio, prie savo vienatvės, gal ji laukia, kol grįž dukra, sūnus, mylimasis, mylimoji, sesuo, tévas, motina, senelė, katė.

Kiekvienas yra matės budinčiąjį. Jos laukimas visuomet kažkuo panašus. Daugiausia jos nuveikia tuo, kad yra. Kaip konstanta. Kaip ašis.

Todėl sukausto nerimas, kai kambarys lieka tuččias. Šviesa keičiasi tik ant tuščios kėdės. Tada tu pradedi laukti, tu rūpiniesi, tu budi. Tu tampa laukiančia ir budinčia šios jausmo schemas ašimi.

Dubauskienė įvilioja į archetipinės budinčiosios kambarių, o paskui paverčia ja žiūrovą. Išgyvenusi tokius gilius virsmus ne juokais subejoji, ar tai tik klasikinė grafika, o ne šamanistiški reikalai... Visa laimė, kad toji gelmė, nors kartais ir skaudžiai niūri, alsuoją gerumą ir išmintimi. Tokia kūryba man atsako į klausimą, kam menas reikalingas.

Tamsiamoje kambaryje, kuris prasosi būti siejamas su pasamonės ar ikišamonės sfera, eina laikas, juda šviesa, dyla atspaudo klišė. Daug ir mažai. Erdvu minčiai, mažai žodžiai. Aukštasis pilotas. Tokius ir

Lida Dubauskienė. Iš ciklo „Būsena“. 2011 m.

panašius kūrinius reikia ne „perskaityti“ kaip kodus, juos galima tik išjausti. Šis ciklas neskaidomas, ne bent kiek mažesnais ciklais. „Būsenai“ reikia laiko susiformuoti, ją išgyventi, suvokti, apžiūrėti ir naujai suvokti. Tai pirmoji Lidos Dubauskienės personalinė paroda po penkerių metų. Akivaizdu, kad

laikas buvo skirtas pasinerti į gelmes. Sako, iš ten niekada negrižti tokia pati.

Paroda veikia iki gegužės 12 d.

Vilniaus grafikos meno centro galerija „Kairė-dešinė“ (Latako g. 3, Vilnius)
Dirba antradienį-penktadienį 11-18 val., šeštadienį 11-15 val.

Pakeliui į abstrakciją

Prano Gailiaus paroda „Liuksemburgo sodai“ galerijoje „Kunstkamera“

Kristina Stančienė

Trečią kartą po Lietuvos neprieklausomybės atkūrimo išeivijos dailininko Prano Gailiaus kūryba svečiuojasi gimtinėje. Šikart galerijoje „Kunstkamera“ pristatomi ankstyvieji Gailiaus darbai – gaiviomis spalvomis, ekspresyviai tapysena trykštantis ciklas „Liuksemburgo sodai“, sukurtas 1952–1958 metais.

Dailininkas gimė 1928 m. Mažeikiuose. Antrojo pasaulinio karo metais pasitraukęs iš Lietuvos, 1945 m. apsigynė Strasbūre, piešimo mokėsi Taikomosios dailės mokykloje. Gailius studijavo Fernand'o Léger meno akademijoje, o nuo 1953 m. – Aukštojoje nacionalinėje dailės mokykloje Paryžiuje. Jam likimas atseikėjo ilgus kūrybos dešimtmečius. Gal todėl, turėjės laiko ieškoti, eksperimentuoti, keistis, jis man visada atrodė itin „chameleoniškas“, išbandęs įvairiausias raiškos priemones, savasias vertybes skirtintų laikotarpį kūriniuose parodantis vis kitokiui pavidalu. Ne išmės ir „Liuksemburgo sodai“ (Lietuvoje šie darbai pristatomti pirmą kartą). Čia dailininkų regime ne kaip abstraktionistą, turint omenyje plačiau žinomas jo kūrinius ir garsus vaizdinės abstrakcijos manifestą, bet greičiau kaip ekspresionistą. Lietuviškai akiai tai tradiciškai labiau priimtina (tā liudija ir dailės istorijos

faktai, ir mitai, ir mūsų dienų realybė). Tačiau cikle ryškus ir polinikis i motyvo abstrahavimą. Vadinas, turime reikalą su etapiniais kūriniuais, kurie primena menininko jaunystės laikus ir liudija dar prieš pusę amžiaus išryškėjusią poziciją tikrovės ir jos perteikimo klausimais. Pamenate, kaip griežtais P. Gailius vėliau smerkė „panašumų ieškojimą“? Cituoju: „visos realistinės formos yra tik akių dūmimas, apgaulingos referencijos“.

Gerai, kad tarsi parodos įvadas, pristatomo ciklo komentaras, prie iėjimo į ekspoziciją salę rodomi ir kitokie Gailiaus kūrinių, taip pat ir kelios abstrakcijos kompozicijos, leidžiančios geriau suvokti „Liuksemburgo sodų“ vietajį kūrybos sistemoje. Kaip byloja paroda pristantysis pranešimai, šie ryškiaspalviai nedidelio formato darbai gimbė Gailiui kartu su bičiuliu bastantis po gar-siuosius Paryžiaus sodus, kadaise – karališkos prabangos simbolį, vėliau, sugriovius monarchiją, tapusių mėgstamą paryžiečių ir miesto svečių pasivaikšiojimo vieta. Dailininko vaizduotė iškilmingą sodų architektūrą, kuplius želdynus, nuostabius fontanus, sudėtingą takų ir alėjų sistemą redukuoja iki paprastų, išraiškingų formų, aktyvių spalvinių dėmių. Džiugia, nerūpestingą šių kompozicijų dvasią atmiešia ir jose gana ryški „klasikinė“ ekspresionistinė

įtampa, ypač tuo se kūriniuose, kuriuose naudojama fragmentiška kompozicija, priartinant figūrų siluetus, „kaukiškus“ personažų veidus. Cia negali nepastebėti dar prieš daugelį dešimtmečių išryškėjusios dailininko koloristinės inteligencijos, gebėjimo nedideliam, kartais – vos sasiuvinio dydžio lakšte šliukštelių tikrą spalvų plūpsnį, atrasti ir suderinti tam tikrą koloritą, sukomponuoti figūras ir peizažo užuominas taip, kad šios, be bei reikalingų komentarų, smarkiai veiktu savo plastika ir dermėmis.

Taigi paroda tarsi pasakoja, kaip pakeliui į abstrakciją dailininkas buvo apsistojęs ir ekspresionizmo „stotelėje“, kaip gardžiosi sodria spalva, švesa, laisvu ir energingu potėpiu, drauge dar nenusigręždamas nuo natūros. Tačiau prancūziška Gailiaus kūrybos dvasia gerokai kirkina mūsų kolektyvinę sąmonę – juk modernizmas ir jo plėtotė lie туvių dailėje po sovietų okupacijos iki šiol tebelieka iki galo neišaiškinantu detektyvu. P. Gailius, gyvenęs ir kūręs Vakarų Europoje, visada buvo laisvas ir nesuvaržytas menininkas. O legendinė lietuvių prieškario menininkų karta (Antanas Gudaitis, Juozas Mikėnas ir kiti) tik trumpai pabuvėjo, pasimokė Paryžiuje, parsivežė modernaus meno krislelių į Lietuvą, kur juos netrukus gerokai apvirškino sovietinis re-

Prano Gailius. Iš ciklo „Liuksemburgo sodai“. 1952–1958 m.

žimas. XX a. 6-ajame dešimtmetyje, kai P. Gailius sukurė šias žavias ekspresionistines impresijas, Lietuvoje buvo gūdus pokario metas, pradėjės „šilti“ tik laikotarpio viduryje, mirus Josifui Staliniui. Kaip ir visą viešą bei privatų gyvenimą, daile taip pat kaustė žiaurūs stalinistiniai reglamentai ir baimė padaryti ką nors ne taip. Tiesa, režimui Lietuvoje tapus kiek liberalesniams (churščiovinius atsilimus), mūsų tapytojai émė nebesislėpdamis deklaruoti savo priešankumą „modernumui“, prancūzikai tapybos tradicijai. Tačiau kiek tai buvo realu, tikra ir įmanoma? Čia, nė kick nesistengdama būti originali, pritarsiu apie Gailiaus kūrybą rašiusiam Kestučiui Šapokai (apie 2009 m. galerijoje „Arka“ vykusia dailininko kūrybos parodą „Jautrūs paviršiai“). Jis teisingai pasakė, kad mūsų santykis su modernizmo tapyba yra labai kom-

plikuotas, todėl nelengva objektivai vertinti ir P. Gailiaus kūrinius kaip tikrus (ir laiko, ir vietos požiūriu), o ne perdibitus ir transformuotas paryžietiškos estetikos parvyzdžius.

Kita vertus, neabejotina, kad P. Gailius yra vienas įdomiausių lietuvių išeivijos dailininkų. Ir šioje parodoje eksponeujamiems jo kūriniam svetimas, tarkime, kito paryžiečio – Vytauto Kasiulio – tapybos dekoratyvumas, manieringų formų žaismė. Šios kompozicijos kur kas labiau primena tai, kas ilgus dešimtmečius buvo mitinis lietuvių tapybos siekiny, o gal ir savastis. Tai, matyt, labiausiai priklauso nuo požiūrio ir konkretų pavyzdžių.

Paroda veikia iki gegužės 12 d.
„Kunstkamera“ (Ligoninės g. 4, Vilnius)
Dirba antradienį–penktadienį 10–18 val.,
šeštadienį 12–16 val.

Bendravimo nesklandumai

Paulinos Eglės Pukytės ir Lino Jablonskio paroda VDA tekstilės galerijoje „Artifex“

Vilius Kalaušis

Nors „Artifex“ save pristato kaip tekstilės galeriją, tačiau šį kartą, matyt, padaryta išimtis. Naujoje parodeje tekstilės nė kvapo. Bandydamas aiškintis, ką ir kaip ši paroda veikia tokioje galerijoje, sužinojau, kad vienintelis svarus faktas, siejantis šią parodą su tekstile, yra tas, jog Paulina Eglė Pukytė yra išgijusi tekstilės specialybę Vilniaus dailės akademijoje. Ši menininkė yra pasižymėjusi ne tik literatūros srityje, ji ne ką prasčiau save realizuoja ir kaip tarpdisciplininiu meno kūrėja. Pukytė neretai naudoja rastą medžiagą, ją įvairiai kombinuoja, (iš)derina, montuoja, sugretina. Nepaisant medžiagų ir technikų įvairovės, jos kūrinių išlieka elegantiški, galbūt todėl, kad kuriančiojo ego netampa perdetas, prioritetas teikiamas pasakojimui, kūriniu siūlomam nuotykiui.

Vos ižengus į galeriją pasitinka Pukytės „Metamorfozė“ (3 min. trukmės animacinė projekcija). Menininkės silueto laužytį judesiai primena mankštos pratimus. Kaip teigia menininkė, judesio schemas rastos viename lenkų žurnale moterims. Nebyly, mechanizuotą kūno judėjimą

mo dėl fizinės išvaizdos problemą.

Kitas menininkės „Dialogas I“ vaizduoja 1 minutę 25 sekundes trunkantį dvių apdujuosi benamiu „nesusikalbėjimą“. Videodarbe du benamiai rėkauja ir murma visiškai skirtingose Prancūzijos gatvėse, tačiau yra rodomi greta – viename erane. Sudaromas įtikimas įspūdis,

jog jie komunikuoja tarpusavyje, nors ką jie kalbasi, taip ir nepavykssta suprasti. Net keista, kodėl jie nesusikalba. Manau, čia puikiai atskleidžiamas šiuolaikinės masinės kultūros dialogas, kuris neretai būna tuščias, lėkštas ir paremtas naujos siekimių. Fiktyvus ir komplikuotas – vaizduojamas tokis dialogas, kuriame nėra abipusio rýšio. „Dialogas I“ ir „Dialogas II“ – išties lyriški videokūriniai, diktuojančios bendrą parodos idėją apie santykius ir bendravimą.

Gretimoje galerijos erdvėje eksponuojami grafiški Lino Jablonskio darbai. Menininko kūryba gana netipiška. Jablonskis yra išgijęs dailės istorijos ir teorijos specialybę Vilniaus dailės akademijoje, tačiau pastaruoju metu jis geriausiai žinomas dėl savo piešinių. Pavarcius autorius kūrinių archyvą, galima ištiesti, kad piešti jis moka ir puikiai valdo kompoziciją, tačiau, regis, jam įdomiau spontanišumas ir neuzbaigtumas. Menininko koliažų ciklas „Išsiriš meilės siūlai“ pasakoja visuotinai žinomų porų: Napoleono ir Žozefinos, Schopino ir Georg Sand, Hitlerio ir Evos Braun, Cezario ir Kleopatros nelaimingas

Paulina Eglė Pukytė. Kūrinio „Metamorfozė“ fragmentas. 2012 m.

meilės istorijas. Koliažuose naudojamos holividinių, istorinių filmų, garsių nuotraukų ir atpažįstamų skulptūrų, tapybos kūrinių reprodukcijos. Tokioje vaizdu kakovonėje menininko piešiniai tampa sunkiai pastebimi, kaip ir šio kūrinio idėjinis pamatas. Akivaizdu, jog interpretuojamų meilės istorijų pabaigos nebuvu ilgos ir laimingos, tą išpėti galima jau vien perskaičius kūrinio pavadinimą, tačiau iš koliažų, be kelių būtiniai menininko fantazijų, apie jų meiles nesužinome nieko daugiau.

Tiek Paulina Eglė Pukytė, tiek Lino Jablonskis naudoja rastą medžiagą ir linksta į paradoksą. Tačiau jų kūryba vis dėlto yra labai skirtinė. Mažose „Artifex“ erdvėse visi parodos kūrinių kalba apie bendravimo nesklandumus, santykų eiga. Parodą verta aplankyt i dėl koncentruoto pasakojimo ir šmaiškumo, tačiau čia nėra išsamesnės tokiių sudėtingų temų plėtotės.

Paroda veikia iki gegužės 19 d.
VDA galerija „Artifex“ (Gaono g. 1, Vilnius)
Dirba antradienį–penktadienį 12–18 val.,
šeštadienį 12–17 val.

Miestas laikraštyje

Gilberto ir George'o projektas „Londono paveikslai“

Laima Kreivytė

Miestas turi daugybę veidų – šią banalybę galima kartoti kaitaliojant organus ir gaunant vis keistiesnius kentaurus: miestas turi daugybę rankų, kojų, širdžių, plaučių. Neabejotinai turi visokiausių vidurių ir angų. Paralelės tarp miesto ir žmogaus organizmo išplėtotos ne viename tekste. Richardas Sennettas lygino gatvių tinklą ir kraujotakos sistemą, Ričardas Gavelis – Gedimino bokštą ir vyriškąją lytį. Požeminis miestas su komunikacijų tinklais ir tunneliais iki šiol gąsdina – gal dėl to sostinės politikai taip įnirtingai bandė išpauti dar neprasiveržusią duju vamzdžių „išvaržą“, romantiškai vadintą „Krantinės arka“. Miestas kaip pulsujantis požeminius gyvis arba žmones rūšiuojanti mašina (kaip Fritz Lango „Metropolis“) suponuoja tiesioginį, kūnišką santykį. Tokį miestą geriausiai aprašo Baudelairo aprašyti slampinėtojai, kurie turi daug laiko stebėti urbanistinių spektaklių.

Miestą sudaro ne tik fiziškai patiriamos (apeinamos, apžiūrimos) viešosios erdvės, bet ir jo garsinis bei tekstinis fonas: reklamos, iškabos, skelbimai, grafitai, pokalbių nuotrupos ir transporto triukšmas. Susiplakė fizinių ir reprezentacinės erdvės. Iki spaudos atsradimo vieša nuomonė buvo išsakoma tiesio-

gai miestų aikštėse, laikrašciai padaugino ir išplėtė informacijos produkuotojų ir vartotojų ratą. Tačiau, kaip ir moderni tapyba, laikraštis turėjo struktūrą, rėmus, kokybinius atrankos kriterijus, todėl patekti į laikraštį nebuvo taip paprasta kaip į feisbuką. Laikraštis yra aikštės išklotinė popieriuje, išlaikanti viešumo ir privatumo skirtį (net jei pageltonavusi spauda vis noriau skalbia savo ir kitų baltinius), o socialiniai tinklai – savotiškas viešumos privatizavimas, suasmeninimas. Apie viešosios sferos susitraukimą kalbėjusi Hannah Arendt įžvelgė pavojų politiniam ir socialiniam samoningumui. Tačiau socialiniai tinklai gali padėti ir visuomenės pokyčiams, kaip atsitiko per Arabų pavasarį. Naujos viešos bendravimo formos ne panaikina busvias, o išplečia jų suvokimo lauką.

Tokios mintys kilo apsilankius Gilberto ir George'o parodoje Londono, vykstančioje trijose „White cube“ galerijose. Ten eksponuojamas tas pats projektas, pavadintas „Londono paveikslai“ („London Pictures“). Tai miesto meninis tyrimas, atskleidžiantis Londoną per čia platinamą laikraščių antraštės. Tiksliau – svarbiausią laikraščio žinių išryškinančių plakatų, pakabinčių prie kioskų ar pastatyti prie gatvės pardavėjų.

Garsi Londono menininkų pora, gyvenanti ir dirbanti kartu nuo 1967-ųjų, rinko plakatus kiekvieną dieną, o kai 2010 m. pabaigoje nusprendė juos peržiūrėti, suskaičiavo 3712. Juos surūšiavo pagal dažniausiai antraštėse pasikartojančius žodžius bei temas ir sudėjo į blokus, sudarančius 292 paveikslus. Kiekvieno paveikslų kampe – išdintas Anglijos karalienės portretas ant monetos, nurodantis laiką (karalienės atvaizdas keiciasi kartu su amžiumi) ir laikinumą (monetas apsisitrynuos, padilusios). Tačiau dar svarbesnis čia simbolinis Karalienės, kaip oficialiai įteisinančios institucijos, vaidmuo. Kartu su užrašu „Londono paveikslai“ ir „Tai parašyta ant jų visų“ („It's written all over them“) Karalienė tarsi patvirtina laikraščių antraštėse užfiksuotų įvykių tikrumą ir juos atspindinčio raktino žodžio tinkamumą.

Žiūrint į nespalvotų antraščių blokus, labiausiai išryškėja raudoni pasikartojantys užrašai, atskleidžiantys svarbiausią žinią. Beveik nėra gerų naujienu, tačiau nesibaijančiu srautu liejasi priešikumo, prievertos, žiaurios agresijos bangos. Net jei raktinis žodis nusako tik lytį ar amžiaus grupę (vyras, moteris, mergaitė, berniukas, pensininkas), šalia dažniausiai atsiduria smurtas ir mirtis. Skaitant tuos abė-

cėlės tvarka išdėliotus paveikslų pavadinimus susidaro išraiškingas Londono portretas. Pribloškia netai, kad čia daug mušimų, aukų, žudynių, bombų, dūrių, padegimų, bet kad jie yra tokie išprasti, beveik rutiniški. Pavyzdžiu, šalia žodžio meilžis / meilžė (lover) antraštėse minimi žodžiai nužudyta(s), žudikas, pinigai, mirė, mirtinai sumušta(s).

O Londonas antraštėse dažniausiai siejamas su pinigais. Vaikstant po dideles baltas galerijos erdves priešais veriasi diskursyvus miesto žemėlapis, kasdienybės žaizdų katalogas. Pro antraštės į mus žvelgja Gilberto ir George'o akys, kai kur it vaiduokliai šmesteli šviesos išblukintos figūros. Nespalvotiems užrašų fonams pasirinkti paprasti miesto fragmentai – plynų siena, mašinos veidrodėliai, medžiai, pastatai. Dažnai pasikartoja nertos užuolaidos motyvas – pasak menininkų, tai tarsi namo burka (iš vidaus viskas matyti, o iš išorės – beveik nieko). Savo vaiduokliškumą Gilbertas ir George'as pabrėžia samoningai. Ruošdami projektą jie skaitė senesnius Londono aprašymus – Charles'o Dickenso, Ewingo Richie, Johno Ruskino, Lordo Dowdingo. Pastarasis vertinamas prieštaragingai – nors buvo pagrindinis oro pajėgų vadasis ir išgelbėjo Britaniją nuo nacių invazijos, vėliau, negalėdamas susitaikyti su

jaunu lakūnų žūtimi, savo štabe gerdavo su žuvusiais uniformuotais pilotais. Vėliau susidomėjo spiritzmu ir daug rašė apie vaiduoklius ir dvasias. Menininkai patys jaučiasi tokiomis pavojingo, tam-saus Rytų Londono – atstumtuju, emigrantų ir skurdžių rajono – dvasiomis.

Šio projekto poveikis išryškėja palaiptiniui, sluoksnis po sluoksnio nulupant laikraščio odą. Tai ir padarė stipriausią poveikį – miestovaizdžio kūrimas iš klykiančių antraščių. Tai siek tiek siejasi su Ugniaus Gelgudos „Kriminaliniai peizažais“ – kai laikraščių antraštės tapo inscenizuotų nusikalstimo vietu fotografių pavadinimais. Iš tiesų laikraštis, kaip ir vinilinė plokštélé, yra specifinė, nors ir nykstanti, medija, kurios savito „pertransliavimo“ atkadowimo, išvertimo į kitas kalbas taip norisi sulaukti ir „7 meno dienų“ puslapyje, specialiai skirtame meno ir spausdinto žodžio projektams. Gal kažkas sukurs ir savo „Vilniaus paveikslus“ su linkėjimais iš Londono, Berlyno ar Plungės.

Paroda veikia iki gegužės 12 d.
Galerija „White Cube“
(Bermondsey g. 144–152, Londonas)
Dirba antradienį–šeštadienį 10–18 val., sekmadienį 12–18 val.

© GILBERT & GEORGE: LONDON PICTURES, WHITE CUBE, HURTWOOD PRESS, 2012

Gdynė siūlo diskutuoti

Prasideda 37-asis Lenkijos vaidybinio kino festivalis

Živilė Pipinytė

Pirmadienį prasidės 37-asis Gdynės kino festivalis. Šiemet jis renčiamas anksčiau nei įprastai, kad laikas nesutaptų su po mėnesius Lenkijoje prasidėsiančiu Europos futbolo čempionatu. Konkursinius filmus, kaip ir pernai, vertins tarpautinis žiuri. Šiemet jam vadovaujančios lenkų režisierė Dorota Kędzierska. Tarp žiuri narių – garsus airių aktorius Stephenas Rea, Skandinavijoje dirbantis montuotojas ir režisierius Michałas Leszczyłowski (jis montavo Andrejaus Tarkovskio „Aukojimą“), operatorius Adamas Sikora. Keli festivalio laureatai žinomi jau daabar – „Platinos liūtai“ už kūrybos nuopelnus bus įteikti operatoriams Jerzy Wójcikui ir Witoldui Sobocińskiui.

„Auksinių liūtu“ laureatai paaiškės kitą šeštadienį. Jie bus renkami iš trylikos konkursinių filmų. Tarp jų – lietuviškuose festivaliuose jau rodyti Agnieszko Holland „Tamoje“ (kalbama, kad šis filmas vienas pagrindinių kandidatų į „Auksinių liūtus“) ir Małgorzatos Szumowskės „Jos“. I „Auksinių liūtus“ pretenduoja skirtingi filmai, bet akivaizdu, kad dauguma jų rodo šiu dienų Lenkiją ir jos problemas. Anca Damian bendros su lenkų ir rumunų gamybos animaciniame filme „Kulikas. Kelias į kitą pusę“ („Crulic – Droga na drugą stronę“) atkūrė nesenai Lenkiją sukrėtusių istoriją apie rumuną Claudiu Cru-

licą, kuris mirė Krokuvo kalėjime. Jis protestavo prieš neteisėtą suėmimą ir mirė po keturis mėnesius trukusio bado streiko. Marios Sadowskos „Moterų dienos“ („Dzien kobiet“) herojė yra didelės parduotuvės kasininkė, Piotro Trzaskalskio „Mano dviračio“ („Mój rower“) – septyniaskaitmetis, kurį staiga palieka žmona, Tomaszas Wasilewski „Miegamojo“ („W sypialni“). Edita – keturiaskaitmetė moteris, kuri interne užmezga pažintis su vyrais. Jai nuolat sttinga pinigų. Užmigdžiusi savo „klientus“, moteris leidžia naktis jų butuose. Maciejus Žako „Parduotuvės“ („Supermarket“) herojės pora – sutiuktiniai, naujujų išvakarėse stabtelėję prie parduotuvės. Vyras eina nusipirkti šampano ir dingsta. Przemysławas Wojcieszko „Paslapties“ („Sekret“) herojus šokėjas, scenoje įkūnijantis drag queen, nori sužinoti savo senelio paslaptį, susijusią su Holokaustu.

Debiutuojančio didžiajame kine Filipo Marczewskio filme „Be gėdos“ („Bezwstydu“) pagrindinė vaidmenių sukūrė Mateuszas Kościukiewiczius („Viskas, ką myliu“). Jo herojus įsimylė savo seserį. Žinomo lenkų kino provokatoriaus Marko Koterskio komedija „Bobos kažkokios kitos“ („Baby są jakieś inne“) – tai politiškai nekorektyška Stepheno Kingo frazės „Be moterų negalima gyventi, bet ir su jomis gyventi negalima“ iliustracija.

Pernai Gdynėje apdovanoto Lesze-

ko Dawido („Ki“) naujas filmas „Esi dievas“ („Jesteś bogiem“) paskoja apie charizmatišką 9-ojo dešimtmečio hippopo grupės „Paktodonika“ lyderį. Prieš kelierius metus už filmą „Mažoji Maskva“ Gdynėje „Auksinių liūtu“ apdovanotas Waldemaras Krzystekas šiemet konkurso pristatas filmą „80 milijonų“ („80 milionów“), kurios pagrindas – 1981-aisiais Silezijoje surengta „Solidarnomo“ akcija, kai iš banko, prie pat paskelbiant karinę padėtį ir sau-gumui užblokuojant sąskaitą, buvo paimiti profsajungai priklausantys 80 milijonų zlotų. Marcino Krzysztołowicziaus filmas „Pasala“ („Obława“) nukels į Antrojo pasaulinio karo metus ir pasakos partizano, mirties bausmės vykdymo specia-listo, istoriją.

Šie filmai buvo atrinkti iš trisdešimt aštuonių konkursų pateiktų ir per praėjusius nuo pastarojo Gdynės festivalio metus surinkusių vaidybiniių filmų. Dauguma jų premjeriniai.

Daug diskusijų sukėlės Barbaros Białowas filmas „Big Love“, Leszeko Wosiewicziaus „Mirties šokis. Varšuvos sukilmimo scenos“ („Taniec śmiertci. Sceny z Powstania Warszawskiego“) ir dar penki filmai atsidūrė „Lenkų kino panoramos“ progra-moje. Čia rodomi į konkursą nepatekę, bet, pasak organizatoriu, dėmesio verti filmai. Šioje programe dominuoja debiutantų darbai.

Festivalyje taip pat vyks studen-tų filmų konkursas, bus rodoma ne-priklasomo lenkų kino programa,

„Be gėdos“

žiuri pirmininkės bei „Platininių liūtų“ laureatų filmų retrospektyvos, specialiosios peržiūros – viena jų pristatas šiemet Kanuose rodomą dokumentinį Laurent'o Bouzereau filmą „Romanas Polanskis“.

„Polonicos“ programe rodomi filmai, kurių kūrėjai ar temos susiję su Lenkija, viena festivalio progra-mu pristatas naujajį Rumunijos kiną. Daug dėmesio bus skirta ir lenkų kino klasikai – primirštiems garsių režisierių filmams. Lenkų ki-no istorijai skirtos dvi programos „Nežinomi kūriniai“ ir „Gryna klasika“.

Interviu dienraščiu „Gazeta Wyborcza“ Gdynės festivalio meno vadovas Michałas Chaciński pabrėžė, kad šiometė programa visai nepanaši į pernykštę: „Pernai kiekvienas filmas skyrėsi nuo kito ne tik tema, bet ir stiliumi. Šiemet amplitudė siauresnė. Pavyzdžiu, keli filmai prabyla apie lenkų ir žydų santykius.

Tai įdomu, nes žiūrovų galvose tie filmai tarpusavyje diskutuos, o dis-kusijų išvados gali mus nustebinti. Tai taip pat metai, kai mažiau debiutų. Dauguma konkursui pateiktų filmų – viduriniosios kinematografininkų kartos, trečias arba ketvirtas kūrėjo filmas. Chacińskiškis pabrėžė, kad svarbiausias atrankos principas: „Žiūrėkime tik tai, ką verta pamatyti ir apie ką verta diskutuoti.“ Jį nustebino, jog konkursui siūlomų filmų, režisieriai nesugeba atsiplėsti nuo televizijos filmo konvencijų, kai viskas filmų puikiai apšviesta, be perstojo groja būdinga muzika, problemos lengvai sprendžiamos, o kadro kampe sttinga tik atitinkamos televizijos ženklo“.

Viena sėkmėgėiaus pernykštę festivalio naujovių – kino meistrų pamokos – tėsis ir šiemet. Laukia susitikimai su Juliuszu Machulskiui, Kazimierzų Kutzu, Michału Leszczyłowskiu.

Rodo TV

Subiniškėse nieko naujo

Skaitytai atsiūstas televizijos programos ir vis dažniau susimstačiai, kaip atsišakytų šiu savo rašiniu. Televizijos beveik nežiūri, bet nesu išimtis: net LRT primadona Rita Miliūtė vienam populiariam televizijos programų žurnalui prisipažino, kad taip pat beveik nežiūri. Lietuviškos televizijos jaučiasi svarbios, nors jau bene desimt metų neatsirado nė vienos originalios laidos – nenusižiūrėtos iš kitų ir lietuviškai „pagerintos“ (ypač tiems, kurių trokšta ne tik lietuviško „popso“, paskalų, plikių užpakalių ar „žvaigždžių“), nei įdomiai mąstantių žmonių, o reklama pribaigia net kantriausius – žalias žmogelis, kalbantis Marijono Mikutavičiaus balsu, gali jus užklupti maždaug dvidešimt kartų per vakarą kiekvienam kanaile. Idiotiškos filmų įgarsintojų intonacijos kartais priverčia atsišakyti visai malonus filmo peržiūras. Pažiūstu ne vieną žmogų, puikiai gyvenantį bei televizijos. Tiesą sakant, kai išgirdau, kad nepasituriuojam, bus kompensuojamas išlaidos, susijusios su peržiūmu prie skaitmeninės televizijos, supratau, kad lietuviškos televizijos skirtos pirmiausiai jiems. Juk niekas nekompensoja išlaidų kinui, literatūrai, teatrui, trumpai tarant, kultūrai. Žmogus jos siekia pats, ir tai gerai. Jei valstybė moka

„Graži moteris“

pinigus ne tam, kad vargstantis žmogus nusipirkę valgyti, užmokętų už butą ar bent minimaliai tobulėtų, vadinas, valdantiesiems svarbiausia tais žmonėmis manipuliuoti. Bet juk ir televizijos visus mus traktuoja kaip skurdžius, vertus tik išmal-dos. Tarsi visi būtume simboliskos pasaulio provincijos – Subiniškių gyventojai. Šeštadienį per „Lietuvos ryto“ televiziją žiūrėjau britų serią „Nusikal timo liudininkas“ – mėgstu Helen Mirren, kuri seriale vaidina policininkę. Policininkė – sudėtinga ir mąstanti, jai kyla daug moralinių klausimų, kurių nekyla kitų serialų herojams. Filmas nutrūko, dvidešimt minučių (ar net daugiau) ekranė mirgėjo brūkšniukai, linijos ir nebubo jokio garso – tele-vizorius net išsijungė pats, bet kai technikai vėl paleido filmą, žiūrovai nesulaukė net atsiaprāsymų. Pastebėjau, kad šiai televizijai geriausiai sekasi rodyti reklamą. Originalios jos

laidos dažnai primena žmogų be humoro jausmo, kuris nuolat stengiasi pokštauti.

Apie visus bent kiek dėmesio ver-tus šios savaitės filmus rašiau jau ne vien (ir ne du) kartus. Todėl juos priminsiu telegrafiskai, atkreipdamas dėmesį į juose vaidinančias Holivudo žvaigždes. Tiesa, šiek tiek pas-kininiai metais nublankusias, bet juk ir mes su jumis nejaunėjam.

Luiso Bardejo „Nauja duktė“ (BTV, 5 d. 23.25) – trileris mėgstančiems Keviną Costnerį ir pasakojimus apie keistai besielgiančius, ne-laimingus vaikus. Filmo herojus po skausmingų skyrybų nusprendžia su dvemis vaikais persikelti į fermą. Ne-trukus jis pastebi pasikeitusį dukters elgesį.

Pierce'o Brosnano gerbėjams skirti du filmai. Richardo Shepardo „Matadore“ (BTV, 10 d. 21.25) jis vaidina cinišką samdomą žudiką al-koholiką Džulianą. Per savo gimta-dienę depresyvus vienišius atsiduria Meksikoje ir bare sutinka nedrausę verslininką (Greg Kinnear), kurį nu-sprendžia padaryti savo geriausiu draugu. 1995 metais Martino Campbello sukurtą „Auksinė akis“ (TV3, 5 d. 21.35) – tai septynioliktasis fil-mas apie Džeimso Bondo nuotykius. Jų taip pat vaidina Brosnanas.

Tradiciinis LNK antradienį su Clintu Eastwoodu – tai 1997 m. jo sukurtą „Absoliuti valdžia“ (LNK, 8 d. 22.35). Filmo herojus – vagis ir suk-

čius. Savo ilgos karjeros pabaigoje jis nusprendžia apiplėsti vieną turtin-giausią Vašingtono gyventojų. Atsi-dūrės jo namuose, kambarėlyje už slapto veidrodžio išilauželis stebės JAV prezidento nužudymą. Be abejo, tai filmas ir apie politiką. Tiksliau, apie politikų hipokriziją ir purvą.

Davido Fincherio 1995 m. filmas „Septyni“ (LNK, 9 d. 22.35) atnaujinio trilerio formulė. Jis apie žudiką maniaką, kuris nusprendė savaip pagerinti pasaulį. Maniakas jaučiasi aukščiausio teisingumo vykydymu ir žudo tuos, kuriems galima pritaikyti biblinę parabolę apie septynias di-džiasias nuodėmes. Žudiką gaudo pensijon susirengę Morgano Free-mano policininkas ir Brado Pitto su-vaidintas jauniklis tyrėjas.

Bene geriausią Tomo Hankso karjeros dešimtmetį primins du filmai. 1998 m. pasirodžiusi Steveno Spielbergo karinė drama „Gelbstint elini Rajan“ (LNK, 6 d. 22 val.) – naivokos holivudinės didaktikos ir virtuoziškos režisūros pavyzdys (ypač sajungininkų kariuomenės iš-silaipinimo Normandijoje scena) bei Franko Darabonto 1999 m. „Žalioji mylia“ (LNK, šiaurė, 4 d. 23.35) – pasakojimas apie stebuklą, 1935 m. įvykusį viename JAV kalė-jimui, kur vykdoma mirties bausmė.

Bene populiarus 10-ojo dešimtmečio pradžios filmas – 1990 m. Garry Marshallo „Graži moteris“ (TV3, 6 d. 21 val.). Pasakojimas apie

turtuoli (Richard Gere), kuris įsi-myli gatvėje sutiktą prostitutę (nuostabiai besiypsanti Julia Roberts) – ne tik dar vienas Pelenės istorijos variantas, bet ir kintančių papročių liudijimas.

Puikus pasipričiinimo Holivudo pasakojimui pavyzdis – vokiečių režisieriaus Fatiho Akino 2007 m. filmas „Iš kitos pusės“ (LTV2, 8 d. 22 val.). Pagrindinis filmo herojus – klasikinės vokiečių literatūros spe-cialistas Nežatas, kurio tėvas – im-migrantas Ali atsitiktinai nužudė Jeter – buvusią prostitutę. Nežatas vyksia į Turkiją ieškoti Jeter dukters Aiten, nežinodamas, kad jie prasilen-kė dar Vokietijoje. Į Turkiją atvyksta ir Aiten mylimoji Lota, o vėliau ir jos motina. „Iš kitos pusės“ – filmas apie tai, kad likimo posukį ir iš-bandymą neišvengsi, bet kartu ir apie tai, kad kiekvienas išbandymas padeda priartėti prie savo esmės. Sudėtinga pasakojimo struktūra leidžia tas tiesias žiūrovui atrasti pačiam. Bet tai – ne vienintelis filmo plusas. Jis išsiškilia ir tuo, kad ne-supaprastina šių dienų pasaulio problemų, kai kalba apie tapatybės, šaknų paieškas, radikalius islamis-tus ar mirtį. Tokių filmų galima tik pasiilgti po visų sočių ir nykių ko-šelių, kuriomis kasdien žiūrovus maitina Subiniškių televizijos.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Parodos	Akramo Zaatar paroda „Kompozicija dviem erdvėms“	Galerija „RA“ <i>Pranciškonų g. 8</i> Tapybos miniatiūrų paroda „Spiečius“	Lietuvos kinematografininkų sąjungos metinės ataskaitinės konferencijos viešas kreipimasis į LR kultūros ministrą Arūną Gelūną 2012 m. balandžio 26 d. Vilnius Mes, Lietuvos kinematografininkų sąjungos metinės konferencijos nariai, esame nustebinti Kultūros ministerijos pareikštū draudimui menininkams dalyvauti pilietinėse akcijose, laisvai reikšti savo mintis: skaitytis eiles, rodyti filmus, dainuoti dainas ir t.t. Pareiškiame, kad tai yra mūsų pilietinės laisvės suvaržymas, žmogaus teisių pažeidimas. Manome, kad šis Kultūros ministerijos viešas pareiškimas žeidžia ne tik Lietuvos piliečio orumą, bet ir primena praėjusius laikus.
VILNIUS			
Nacionalinė dailės galerija <i>Konstitucijos pr. 22</i> XX a. Lietuvos dailės ekspozicija Dainius Liškevičiaus paroda „Muziejus“ Elenos Urbaitytės-Urbaitis paroda „Pasirinkimai“	Galerija „Kairė-dešinė“ <i>Latako g. 3</i> iki 12 d. – Lidos Dubauskienės kūrybos paroda „Būsenė“ Marijos Marcelionytės-Paliukės kūrybos paroda „Lygiai metai“	Parodų erdvė „The Gardens“ <i>Konstitucijos pr. 12A (Vilniaus planetariumo patalpose)</i> iki 10 d. – Gedimino Akstino ir Antano Gerliko paroda	
Vilniaus paveikslų galerija <i>Didžioji g. 4</i> Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai Tarptautinė paroda „Kryžiai yra dorybės ženklas, o Strelė – pergalės... Sapiegos – valstybininkai, meno mecenatai ir kolekcininkai“ Paroda „Fecit ad vivum. Dailininkų portretai XVI–XVIII amžių Vakarų Europos graviūrose“	Galerija „Vartai“ <i>Vilniaus g. 39</i> Jurgos Barilaitės paroda „Parodyk“ iki 9 d. – Timo Kliukoito paroda	Galerija „Kunstkamera“ <i>Ligoninės g. 4</i> iki 12 d. – Prano Gailiaus kūrybos paroda „Liuksemburgo sodai“	
Radvilų rūmai <i>Vilniaus g. 24</i> Alfonso Motiejūno gimimo šimtmečiui skirta paroda „Šalvų kelionės“ iki 6 d. – paroda „Sankt Peterburgo imperatoriškasis porcelianas“	Vilniaus fotografijos galerija <i>Stiklių g. 4</i> Fotografijų paroda „Sukurta Nidoje“	„Piano.it“ <i>Trakų g. 9</i> Raimondo Martinėno tapyba	
Taikomosios dailės muziejus <i>Arsenalų g. 3 A</i> Paroda „Nuo minė iki maks. Septintojo dešimtmečio mada“ (iš Aleksandro Vasiljevo Paržiaus kolekcijos) „Du mados šimtmečiai“ iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos „Valdovų rūmų lobynas: Lietuvos ir Europos paveldo kloida“	Šv. Jono gatvės galerija <i>Šv. Jono g. 11</i> iki 12 d. – Andrius Miežio tapybos paroda „O gyvenimas“	KAUNAS	
Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenolas <i>Arsenalų g. 1</i> Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija Lietuva carų valdžioje Lietuvos valstiečių buities kultūra Kryždirbystė „Lietuvos diplomatinė tarnyba 1918–1940 m.“ „Algimanto Miškinio dovana“ Paroda „Tautodailininkės Michalinos Stanevičiūtės-Počiulpienės molinukai“ Paroda „Istoriniai Vrublevskiu bibliotekos rinkiniai“, skirta Lietuvos mokslo akademijos Vrublevskiu bibliotekos 100-mečiui	Lietuvos dailininkų sąjungos galerija <i>Vokiečių g. 4/2</i> iki 8 d. – Tomo Kiaukos ir Viktoro Paukšteliu (Paryžius) tapybos paroda Keramikos paroda „Daiktas. Žalias“	M. Žilinsko dailės galerija <i>Nepriklausomybės a. 12</i> Paroda „Mirabilė Visu / Nuostabu matyti“	
Kazio Varnelio namai-muziejus <i>Didžioji g. 26</i> K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44	Galerija „Meno niša“ <i>J. Basanavičiaus g. 1/13</i> iki 12 d. – Sigito Virpiliaičio juvelyrirkos paroda „Mamuto kaulas ir perlai“	Kauno paveikslų galerija <i>K. Donelaičio g. 16</i> Egidijaus Rudinsko paroda „Grafika 1982–2012“	
Bažnytinio paveldo muziejus <i>Šv. Mykolo g. 9</i> Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija Paroda „Vilniaus sakralinė aukšakalystė“	LDS Pamėnkalnio galerija <i>Pamėnkalnio g. 1/13</i> Alono Štelmano tapybos paroda „Aušros belaukiant“	Galerija „Meno parkas“ <i>Rotušės a. 27</i> „Jaunieji. Žaliai sėmonė-2“	
Šiuolaikinio meno centras <i>Vokiečių g. 2</i> „Dvių Vokietijų architektūra 1949–1989“ Paroda „Galimas modernizmas“	Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus <i>Pilies g. 40</i> Vilniaus miesto gimnazijų ir vidurinių mokyklų integruotas dailės ir biologijos dalyku plakatu projektas-konkursas „Gamta, žmogus ir etninė kultūra“ Kazio Venclovo „Cepelinas“ (vieno kūrinio paroda muziejaus kiemelyje)	Adelės ir Pauliaus Galaunių namai <i>Vydūno al. 2</i> Tekstilininkės Ramintos Baltrušytės kūriniai paroda „Išbalinti“	
Vilniaus dailės akademijos Galerija „Akademija“ <i>Pilies g. 44/2</i> iki 12 d. – Žygimanto Augustino paroda „XX amžiuje“ Andrius Surgailio paroda „Vilnius kaip parkas. Kerša fotografija“	Teatro, muzikos ir kino muziejus <i>Vilniaus g. 41</i> Paroda „Špalvios ir šokio paviliota“ Olgos Dubeneckienės-Kalpokienės 120-osioms gimimo metinėms Danielos Caciagli (Italija) tapyba	Galerija „Aukso pjūvis“ <i>K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53</i> nuo 4 d. – tarptautinė dailės disciplinių dėstytojų kūrybos paroda „Kvadratas 5“	
Vilniaus dailės akademijos Galerija „Kristina Norvilaitė ir Edita Suchockytė“ <i>Užupio g. 1</i> Grafičių Kristinos Norvilaitės ir Editos Suchockytės paroda	Galerija AV17 <i>Aušros Vartų g. 17</i> Gisbert ir Rose Stach paroda „Tranzito zona“	Kauno kolegijos J. Vienožinskio menų fakulteto galerija <i>A. Mackevičiaus g. 27</i> nuo 4 d. – tarptautinė dailės disciplinių dėstytojų kūrybos paroda „Kvadratas 5“	
Vilniaus dailės akademijos Galerija „Laiptai“ <i>Žemaitės g. 83</i> iki 12 d. – paroda apie europiečio tapatybę ir nūdienos Europą „Jungtinės Europos valstybės“	Galerija „Kablys“ <i>Kauno g. 5</i> iki 9 d. – paroda „Jungtinės Europos valstybės“	KLAIPĖDA	
Vilniaus dailės akademijos Galerija „Senamiesčio menininkų galerija“ <i>Totorių g. 22–4</i> iki 12 d. – Laurės Pold ir Mari Prekup (Estija) paroda „Home Sweet Home“	Galerija „Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centras <i>Naugarduko g. 10/2</i> Paroda „Laiškai Salai: jaunos moters gyvenimas nacių darbo stovyklose“	Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšaicičio galerija <i>Liepų g. 33</i> Česlovo Janušo (1907–1993) paroda „Prie Baltijos ir prie Atlanto“ iki 12 d. – paroda „Arbitas Blatas. Sugrįžimas į tėvynę“	
Vilniaus dailės akademijos Galerija „Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija“ <i>Vilniaus g. 39/6</i> Paroda „Tapybos pamoka“ iš ciklo „Mokytoja ir mokinys“ (Eglė Velaniškytė ir Povilas Ramanauskas)	Dailės galerija <i>Vilniaus g. 245</i> Paroda „Vizuali Tiesa / Visualised Truth“ nuo 4 d. – Sigito Prancūčio tapybos, asambliažų ir objektų paroda „Prezumpcijos“	Klaipėdos fotografinės galerija <i>Tomo g. 7</i> iki 12 d. – fotografinų projeketas „Kiti 3“	
Vilniaus dailės akademijos Galerija „Šiaulių universiteto dailės galerija“ <i>Vilniaus g. 141</i> iki 10 d. – Henriko Natalevičiaus ir Ričardo Filistovicius kūrybos darbų paroda	ŠIAULIAI	Galerija „Laiptai“ <i>Žemaitės g. 83</i> iki 10 d. – Henricho Natalevičiaus ir Ričardo Filistovicius kūrybos darbų paroda	
Vilniaus dailės akademijos Galerija „Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centras“ <i>Naugarduko g. 10/2</i> Paroda „Laiškai Salai: jaunos moters gyvenimas nacių darbo stovyklose“	Dailės galerija <i>Vilniaus g. 245</i> Paroda „Vizuali Tiesa / Visualised Truth“ nuo 4 d. – Sigito Prancūčio tapybos, asambliažų ir objektų paroda „Prezumpcijos“	Šiaulių universiteto dailės galerija <i>Vilniaus g. 141</i> nuo 8 d. – Ingos Dargužytės ir Vaidoto Janilio grafikos paroda „Invazija“	

